

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Vanhempien ajatuksia ja kokemuksia Wilmasta yhteistyövälineenä kodin ja koulun välillä

Helsingin yliopisto
Kasvatustieteellinen tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos
Luokanopettajankoulutus
Pro gradu -tutkielma
Kasvatustiede
Marraskuu 2020
Heidi Mikkola

Ohjaaja: Reijo Byman

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Kasvatustieteellinen		Laitos - Institution - Department Opettajankoulutuslaitos	
Tekijä - Författare - Author Heidi Mikkola			
Työn nimi - Arbetets titel Vanhempien ajatuksia ja kokemuksia Wilmasta yhteistyövälineenä kodin ja koulun välillä			
Title Parents' thoughts about Wilma as a collaboration tool between home and school			
Oppiaine - Läroämne - Subject Kasvatustiede			
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Pro gradu -tutkielma / Reijo Byman		Aika - Datum - Month and year Marraskuu 2020	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 60 s + 1 liites.
Tiivistelmä - Referat - Abstract			
Tiivistelmä - Referat – Abstract			
<p>Tässä tutkimuksessa tarkastellaan vanhempien ajatuksia sähköisestä viestintävälineestä Wilmasta kodin ja koulun yhteistyövälineenä. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat: 1. Millaisia ajatuksia vanhemmilla on Wilmasta kodin ja koulun välisenä yhteistyövälineenä 2. Millaisia toiveita ja kehittämisehdotuksia vanhemmilla on Wilman käytön suhteen ja sovelluksen parantamiseksi kodin ja koulun yhteistyön edistämiseksi. Wilman käyttö on lisääntynyt kodin ja koulun välisessä yhteistyössä, ja sen moninaiset käyttötavat herättävät keskustelua kodeissa ja aika ajoin myös mediassa ja lehtien palstoilla.</p> <p>Tutkimus toteutettiin laadullisella tutkimusotteella kyselylomaketutkimuksena. E-lomakkeen avoimiin kysymyksiin kävi vastaamassa 15 Wilmaa käyttävää peruskouluikäisen lapsen vanhempaa. Vastaajat asuivat eri puolilla Suomea. Aineisto kerättiin tammikuussa 2016. Aineiston analyysi toteutettiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla, jossa aineisto analysoitiin ja luokiteltiin seitsemään eri kategoriaan. Kategoriat olivat 1) viestintä ja vuorovaikutus, 2) oppimisen ja kasvun tuki, 3) oppilaan aktiivinen rooli, 4) yhteistyö ja yhteisöllisyys, 5) toimintamallit ja käytännöt, 6) käytettävyys, 7) ohjaus ja koulutus.</p> <p>Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä Wilman kautta tapahtuvaan viestintään ja vuorovaikutukseen. He kokivat Wilman käytön lisäävän yhteydenpitoa kodin ja koulun välillä ja koulun tulevan tutummaksi Wilman avulla. Vanhemmat halusivat saada Wilman kautta monipuolista tietoa koulusta, tietoa oman lapsensa oppimisesta ja koulunkäynnistä sekä koko luokan kuulumisia. Vanhemmat kokivat eroja opettajien aktiivisuudessa ja tavoissa käyttää Wilmaa ja toivoivat yhteisten toimintamallien ja käytänteiden luomista kouluihin.</p> <p>Jatkotutkimuksessa voisi tutkia opettajien ja oppilaiden ajatuksia Wilmasta kodin ja koulun yhteistyövälineenä sekä heidän toiveitaan ja kehittämisehdotuksiaan Wilman käytön suhteen. Mielenkiintoista olisi tutkia myös kuntien ja koulujen paikallisia opetussuunnitelmia ja selvittää, millaisia sähköisiin viestintävälineisiin ja kodin ja koulun yhteistyöhön liittyviä toimintamalleja ja käytänteitä niissä mainitaan.</p>			
Avainsanat – Nyckelord Kodin ja koulun yhteistyö, kasvatuskumppanuus, vanhemmat, Wilma			

Keywords

home-school partnership, parents, Wilma

Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited

Helsingin yliopiston kirjasto, keskustakampuksen kirjasto, käyttäytymistieteet / Minerva

Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Behavioural Sciences		Laitos - Institution - Department Teacher Education	
Tekijä - Författare - Author Heidi Mikkola			
Työn nimi - Arbetets titel Vanhempien ajatuksia ja kokemuksia Wilmasta yhteistyövälineenä kodin ja koulun välillä			
Title Parents' thoughts about Wilma as a collaboration tool between home and school			
Oppiaine - Läroämne - Subject Education			
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Master's Thesis / Reijo Byman		Aika - Datum - Month and year November 2020	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 60 pp. + 1 appendices
Tiivistelmä - Referat - Abstract <p>This thesis presents parents' thoughts about software solution for communication, <i>Wilma</i>, as a collaboration tool between home and school. The research questions are: 1. What do parents think about Wilma as a collaboration tool between home and school and 2. What kind of expectations and development proposals parents have to improve Wilma and it's use.</p> <p>This thesis presents a qualitative research which was conducted using an open-ended survey. 15 parents who were using Wilma took part in the e-survey. The data was collected in January 2016. The analysis was conducted using theory-guided content analysis that contained seven categories. The categories were 1) communication and interaction, 2) support for learning and growth, 3) the student's active role, 4) cooperation and community, 5) behavior and practices, 6) usability, and 7) guidance and training</p> <p>The parents were generally satisfied with communication and interaction via Wilma. They experienced increased interaction between home and school. Parents wanted to get a variety of information of their child and school. They experienced different types of practices how teachers used Wilma and they hoped mutual practices in schools.</p> <p>In the future it would be interesting to study what teachers and students think about Wilma and how they would develop Wilma as a collaboration tool and its use between home and school in general.</p>			
Avainsanat - Nyckelord Kodin ja koulun yhteistyö, kasvatuskumppanuus, vanhemmat, Wilma			
Keywords home-school partnership, parents, Wilma			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited City Centre Campus Library/Behavioural Sciences/Minerva			
Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information			

Sisällys

1	JOHDANTO.....	1
2	KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ.....	3
	2.1 Yhteistyöhön liittyvä lainsäädäntö	3
	2.1.1 Perusopetuslaki	3
	2.1.2 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet	3
	2.1.3 Paikalliset opetussuunnitelmat.....	4
	2.2 Yhteistyötä ohjaavia suosituksia	5
	2.2.1 Perusopetuksen laatukriteerit 2012	5
	2.2.2 Laatu kodin ja koulun yhteistyöhön.....	5
	2.2.3 Opetusalan eettisen neuvottelukunnan kannanotto	6
	2.3 Yhteistyöstä kasvatuskumppanuuteen.....	7
	2.3.1 Perinteinen yhteistyö	7
	2.3.2 Kasvatuskumppanuus	8
	2.4 Yhteydenpito osana yhteistyötä	11
	2.5 Yhteydenpidon haasteita.....	13
3	TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka KODIN JA KOULUN VÄLISEN YHTEISTYÖN TUKENA	16
	3.1 Erilaisia hankkeita ja sovelluksia	16
	3.2 Sähköinen viestintäväline Wilma yhteistyövälineenä	17
4.	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	189
5.	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	20
	5.1 Laadullinen tutkimus	20
	5.2 Avoin kyselylomake	22
	5.3 Kohderyhmän valinta ja kohdejoukko.....	24
	5.4 Aineiston analyysi.....	27
6.	TUTKIMUSTULOKSET	20
	6.1 Vanhempienajatuksia Wilmasta ja sen käytöstä kodin ja koulun välisenä yhteistyövälineenä.....	30
	6.1.1 Viestintä ja vuorovaikutus.....	30
	6.1.2 Oppimisen ja kasvun tuki.....	33
	6.1.3 Oppilaan aktiivinen rooli	34
	6.1.4 Yhteistyö ja yhteisöllisyys	35

6.1.5	Toimintamallit ja käytännöt	36
6.2	Vanhempien toiveita ja kehittämissuhteita Wilman käytön suhteen ja sovelluksen parantamiseksi kodin ja koulun yhteistyön edistämiseksi.....	38
6.2.1	Käytettävyys	38
6.2.2	Ohjaus ja koulutus	39
7	LUOTETTAVUUS.....	41
8	POHDINTAA.....	43
8.1	Yhteenveto ja tulkintaa	43
8.2	Lopuksi.....	48
	LÄHTEET	52
	LIITTEET	61

1. Johdanto

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan vanhempien ajatuksia Wilmasta kodin ja koulun välisenä yhteistyövälineenä. Useat tutkimukset osoittavat kodin ja koulun yhteistyön parantavan oppilaan koulumenestystä ja opiskelumotivaatiota koko koulunkäynnin ajan. Lapset, joiden vanhemmat osallistuvat kodin ja koulun yhteistyöhön pitävät koulunkäynnistä, sopeutuvat koulun sääntöihin ja etenevät opinnoissaan (Epstein 2002, s. 7, Henderson & Mapp 2002, s. 24, Jeynes 2010, s. 263). Kodin ja koulun välinen yhteistyö on välttämätöntä, jotta koulutyö onnistuu. Koulun tehtävänä on antaa huoltajille tietoa niin, että he voivat seurata ja edistää lapsensa koulunkäyntiä ja oppimista. (Opetushallitus 2016.)

Kiinnostukseni kodin ja koulun välistä yhteistyötä kohtaan on kasvanut vähitellen ja vanhemman näkökulmaa aiheeseen olen saanut omien lasteni kouluvuosien myötä. Koen yhteistyön tärkeänä ja merkityksellisenä osana koulutyötä ja olen toiminut aktiivisesti mm. lastemme koulun vanhempainyhdistyksessä edistämässä ja tukemassa vuorovaikutusta ja yhteistyötä kodin ja koulun välillä. Opettajuus ja vanhemmuus antavat molemmat oman mielenkiintoisen näkökulman ja kokemuspohjan aiheen tutkimiselle. Keskustellessani perheeni, ystäväni, muiden vanhempien ja opettajien kanssa kouluun liittyvistä asioista, nousee puheenaiheeksi usein sähköinen viestintäväline Wilma, sen ominaisuudet sekä sen kautta välitettävän informaation sisältö ja kommunikointitavat. Wilman käyttö on lisääntynyt viime vuosina ja nykyään Wilma tai vastaava viestintäsovellus on käytössä useimmissa suomalaisissa peruskouluissa. Alle 1 % alakouluikäisten lasten vanhemmista ilmoittaa, ettei sähköistä viestintää käytetä kodin ja koulun välisessä yhteistyössä lainkaan (Suomen vanhempainliitto 2018, s. 33). Aluksi Wilmaa käytettiin rinnakkain muiden totuttujen viestintävälineiden (reissuvihko, puhelin) kanssa, mutta vähitellen sen käyttö on lisääntynyt ja paperiset tiedotteet ovat sitä mukaa vähentyneet.

Yhtenäistä linjaa tai valtakunnallisia suosituksia Wilman käytölle ei ole annettu ja käytötavoissa on suuria eroja koulujen ja opettajien välillä. Moninaisista käyttö- ja kommunikointitavoista johtuen Wilma herättääkin paljon keskustelua kodeissa ja kouluissa sekä aika ajoin myös mediassa ja mielipidepalstoilla (esim. Facebook 2016, Yle uutiset

2015, Helsingin Sanomat 2015, Helsingin Sanomat 2019). Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella vanhempien ajatuksia Wilmasta kodin ja koulun välisenä yhteistyövälineenä sekä selvittää, millaisia toiveita ja kehittämissuhteita vanhemmilla on Wilman käytön suhteen ja sovelluksen parantamiseksi kodin ja koulun välisen yhteistyön edistämiseksi.

2. Kodin ja koulun yhteistyö

2.1 Yhteistyöhön liittyvä lainsäädäntö

Useat asiakirjat määrittelevät vanhempien oikeutta vaikuttaa lastensa kasvatukseen ja koulutukseen. YK:n ihmisoikeuksien julistuksen (1948) 26. artiklassa korostetaan jokaisen lapsen ja nuoren oikeutta hyvään opetukseen ja että vanhemmalla on oikeus ja velvollisuus seurata, että näin tapahtuu. Suomessa kodin ja koulun yhteistyötä määrittelevät myös perusopetuslaki, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja paikalliset kuntakohtaiset opetussuunnitelmat.

2.1.1 Perusopetuslaki

Perusopetuslain (628/1998) kolmannen pykälän mukaan koulun tulee tehdä yhteistyötä kotien kanssa. Perusopetuslakiin on kirjattu oppilaan oikeus turvalliseen opiskelu-ympäristöön ja oppilashuoltoon ja ne on taattava yhteistyössä vanhempien kanssa. Koulun tulee kuulla vanhempia heidän lastaan koskevista päätöksistä, ja vanhemmilla on oikeus tutustua omaa lastaan koskevaan aineistoon koskien muun muassa arviointia, tukitoimia ja kurinpidollisia menettelyjä. Huoltajalla on myös oikeus oman mielipiteensä esittämiseen. Perusopetuslain mukaan opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa huoltajalle huollettavan luvattomista poissaoloista ja huoltajan velvollisuus on huolehtia, että huollettavan oppivelvollisuus tulee täytettyä. Kodin ja koulun yhteistyön keskeiset periaatteet kuvataan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. (Perusopetuslaki 1998.)

2.1.1 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) kodin ja koulun yhteistyö määritellään kasvatusyhteistyöksi, joka lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. Kodin ja koulun välinen yhteistyö lisää oppilaiden tervettä ja kasvua ja kehitystä. Huoltajien mahdollisuus osallistua lastensa koulutyöhön ja sen kehittämiseen nähdään keskeisenä osana koulun toimintakulttuuria. Ensisijainen kasvatusvastuu on huoltajalla ja koulu tukee tätä kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä. (POPS 2014, s. 35–36.)

Opetussuunnitelman perusteissa mainitaan opetuksen järjestäjä aloitteellisena ja vastuullisena yhteistyön edellytysten kehittäjänä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksellisten ja tasavertaisten suhteiden rakentaminen kodin ja koulun välille sekä keskinäinen kunnioitus. Moninaiset perheet, elämäntilanteet ja tuen tarpeet tulee huomioida ja koulun henkilökunnan tulee pyrkiä monipuoliseen viestintään ja vuorovaikutukseen sekä yksilö- että yhteisötasolla. (POPS 2014, s. 35–36.)

Jotta vanhemmat voivat parhaalla mahdollisella tavalla tukea lapsensa koulunkäyntiä, tulee heidän saada tietoa tämän oppimisesta ja edistymisestä koulussa. Kannustavat ja oppilaan kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi omalta osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä tukitoimia suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. (POPS 2014, s. 35–36.)

Huoltajille tulee tarjota mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilökunnan ja oppilaiden kanssa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta tulee edistää ja luoda pohjaa vanhempien verkostoitumiselle ja vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien yhteinen toiminta vahvistaa yhteisöllisyyttä ja antaa tukea opettajien ja koulun työlle. (POPS 2014, s. 35–36.)

2.1.3 Paikalliset opetussuunnitelmat

Paikallisella opetussuunnitelmalla on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Opetussuunnitelma linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa ja koulujen työtä sekä liittyy koulujen toiminnan muuhun alueelliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi. Opetuksen järjestäjä vastaa paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. (POPS 2014, s. 9–13.)

Lain mukaan paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia oppilashuollon ja kodin ja koulun yhteistyön osalta yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa. Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia opetustoimen henkilöstön sekä oppilaiden ja vanhempien mahdollisuudesta osallistua opetussuunnitelman ja koulukohtaisten suunnitelmien valmisteluun. Huoltajien on tärkeää voida osallistua opetussuunnitelmatyöhön ja koulun toiminnan suunnitteluun erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin ja kodin ja koulun yhteistyön osalta. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin. Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa sekä koulun toiminnan arvioinnissa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä ja avoimuutta. Paikallisen opetussuunnitelman arvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten kehittämishankkeiden tuloksia sekä opetus- ja kulttuuriministeriön laatimia perusopetuksen laatukriteereitä. (POPS 2014, s. 9–13.)

2.2 Yhteistyötä ohjaavia suosituksia

2.2.1 Perusopetuksen laatukriteerit 2012

Opetus- ja kulttuuriministeriön valmistelemat perusopetuksen laatukriteerit ohjaavat perusopetuksen järjestämistä koskevia päätöksiä. Laatukriteerit koostuvat 13 laatukortista, joista yksi käsittelee kodin ja koulun yhteistyötä. Laatukriteereissä painotetaan kodin ja koulun lähtökohdiltaan myönteistä yhteistyötä ja entistä vahvempaa kasvatuskumppanuutta lasten ja nuorten turvallisen kasvun ja oppimisen edistämiseksi. Kodin ja koulun välistä yhteistyötä tulee suunnitella, kehittää ja arvioida yhdessä huoltajien ja oppilaiden kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on keskinäinen arvostus. Vanhemmille suunnatussa viestinnässä hyödynnetään teknologian suomia mahdollisuuksia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, s. 50–51.)

2.2.2 Laatu kodin ja koulun yhteistyöhön

Laatu kodin ja koulun yhteistyöhön on Opetushallituksen ja Vanhempainliiton yhteistyössä toteuttama laatukuvaus, jonka avulla koulut ja vanhemmat voivat arvioida lainsäädännössä ja opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kodin ja koulun yhteistyötä koskevien keskeisten periaatteiden toteutumista omassa koulu yhteisössään (Opetushallitus 2007, s.3). Laatukuvauksessa kodin ja koulun yhteistyö nähdään voimavarana ja sen tulee olla lähtökohdiltaan myönteistä. Myönteisesti liikkeelle lähtenyt yhteistyö kantaa pitkälle ja helpottaa mahdollisten ongelmien ratkaisemista myöhemmin. (Opetushallitus 2007, s.18.)

2.2.3 Opetusalan eettisen neuvottelukunnan kannanotto

Opetusalan eettinen neuvottelukunta tuo kannanotossaan esille kodin ja koulun yhteistyön korostuneen uudistuneen lainsäädännön myötä. Kodin ja koulun yhteistyö kuuluu opettajan ammattietiikkaan. Opettajan ammatillista osaamista tarvitaan, jotta erilaiset oppijat voivat saavuttaa koulunkäynnin tavoitteet ja että vanhemmat saadaan mukaan tukemaan lasta näissä tavoitteissa. Opettajalta vaaditaan myös taitoa tukea vanhempia, etenkin jos lapsi tarvitsee erityistä tukea tai ohjausta. Onnistuneen yhteistyön edellytyksenä nähdään vanhempien ja opettajien pyrkimys keskinäiseen luottamukseen ja kasvatuskumppanuuteen. Vanhemmilla on tärkeä rooli oman lapsensa koulunkäynnin ja oppimisen tukemisessa, mutta myös koulun kehittämisessä ja toiminnan arvioinnissa. On tärkeää tehdä koulun toimintaa tutuksi vanhemmille, löytää yhteinen kieli, jotta vanhemmat voivat olla mukana koulun toiminnan ja opetussuunnitelman kehittämisessä. (Opetusalan eettisen neuvottelukunnan kannanotto 18.1.2007.)

2.3 Yhteistyöstä kasvatuskumppanuuteen

2.3.1 Perinteinen yhteistyö

Kodin ja koulun välisellä yhteistyöllä on pitkään ollut Suomessa melko vakiintuneet toimintatavat. Perinteisesti yhteistyötä on toteutettu järjestämällä vanhempainiltoja, vanhempainvartteja sekä viestimällä ajankohtaisista asioista erilaisilla tiedotteilla ja reissuvihoilla. (Metso 2002, s. 70.) Vanhempien tuki koulutyölle on koettu tärkeänä läpi vuosikymmenten ja luottamusta kodin ja koulun välille on rakennettu kansakoulun alkuvuosista lähtien. Kodin ja koulun välisen yhteistyön muotojen voidaan nähdä heijastavan kunkin aikakauden tyypillisiä piirteitä ja koulutuspoliittisia näkemyksiä. (Siniharju 2003, s. 1.)

Tekemisen kulttuuri yhteistyössä on kuitenkin vielä varsin nuorta. Peruskoulun alkuvuosina ja vielä 80-luvulla painotettiin työntekijöiden asiantuntijuutta ja ammatillisuutta kasvatusinstituutioissa, jolloin työntekijöiden nähtiin olevan kyvykkäämpiä arvioimaan yksilön tilannetta ja tarpeita. (Alasuutari 2006, s. 84.) Koulut ja päiväkodit toimivat omina saarekkeinaan, joissa ammattilaisilla oli omat reviiirinsä ja vanhempien asema jäi vielä hyvin vähäiseksi. Vähitellen vanhempien mukanaoloa alettiin painottamaan, mutta esimerkiksi koulumenestyksen suhteen ammattilaisten rooli nähtiin vielä 80-luvun lopulla olevan merkityksellisempää. (Karila 2006, s. 92.) Kodin ja koulun yhteistyön perinteessä vanhempien ja opettajien välinen vuorovaikutussuhde on näyttäytynyt asymmetrisenä. Työntekijän on asiantuntijan roolinsa kautta ajateltu omaavan parempaa ja laajempaa tietämystä lapsen kehitystä ja kasvatusta koskevissa kysymyksissä. (Alasuutari 2006, s. 87.) Puhetapa vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten välisestä vuorovaikutuksesta on ollut asiantuntijatietoa korostavaa, kun on puhuttu mm. vanhempien tukemisesta ja vanhemmuuteen kasvattamisesta. Puhetavoissa vanhemmilla on ollut kasvatuskysymyksissä asiantuntijoita osaamattomampi ja tietämättömämpi rooli. Taustalla ovat vaikuttaneet käsitykset eri kasvatusyhteisöjen luonteesta sekä yhteistyön eri osapuolten asemasta ja vallasta. (Karila 2006, s. 92.)

Kodin ja koulun vuorovaikutussuhteissa vaikuttavat käsitykset ovat näkyneet myös kodin ja koulun välisen yhteistoiminnan toteuttamistavoissa. Vanhempainillat ym.

vanhempaintapaamiset ovat perinteisesti olleet pääasiassa luentotyypistä tiedottamista, joissa vanhemmilla on ollut lähinnä passiivisen kuuntelijan rooli. Etenkin yläasteelle siirryttäessä yhteistyö on usein painottunut nuoruusiän huolten ja uhkakuvien esittelyyn, ja koteihin on oltu pääosin yhteydessä vain tarpeen vaatiessa tai ongelmien ilmetessä. Yhteistyötä on toteutettu monin eri tavoin ja hyvin koulukohtaisesti riippuen henkilökunnan ja vanhempien kiinnostuksesta ja aktiivisuudesta. Laadullinen sisältö on vaihdellut yhdestä pakollisesta vanhempainillasta suunnitelmalliseen ja säännölliseen vuorovaikutukseen läpi lukuvuoden. Koulukulttuuristamme on puuttunut malli kodin ja koulun yhteistyölle ja vanhempien osallisuudelle. Kantavat perinteet ovat puuttuneet ja ideat yhteistyölle ovat tulleet opettajilta vasta vähitellen oman työkokemuksen myötä. Tutkimusten mukaan etenkin alaluokilla vanhemmat ovat olleet pääosin tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhön, mutta yläasteelle siirryttäessä monen vanhemman kiinnostus yhteistyöhön on lopahtanut. (Launonen, Pohjola & Holma 2004, s. 91-94.) Vaikka vanhemmat ovat ilmaisseet kiinnostuksensa kodin ja koulun yhteistyötä kohtaan, ovat he kodin ja koulun yhteistyön perinteessä olleet käyttämätön voimavara koulun kasvatusta ja opetustyössä (Vuorinen 2000, s. 19, Korpinen 2010, s. 185).

2.3.2 Kasvatuskumppanuus

Vuodesta 2004 lähtien opetussuunnitelman perusteisiin kirjatut normit ovat antaneet uusia tavoitteita kodin ja koulun yhteistyön kehittämiseksi. Näiden normien mukaan opettajan tulee olla aloitteellinen yhteistyössä ja luoda pohjaa myös vanhempien keskinäiselle vuorovaikutukselle. Tutkimustieto kodin ja koulun luottamuksellisen ja tiiviin vuorovaikutuksen vaikutuksista oppilaiden koulumenestykseen ja opiskeluasenteeseen on tuonut uudenlaista suunnitelmallisuutta ja tavoitteellisuutta koulujen toimintakulttuurin kehittämiseksi. (Launonen, Pohjola & Holma 2004 s. 95.) Useat tutkimukset osoittavat kodin ja koulun yhteistyön parantavan oppilaan koulumenestystä ja edistävän kouluviihtyvyyttä ja opiskelumotivaatiota koko koulunkäynnin ajan, alkuopetusvuosista ylimmille vuosiluokille asti. Lapset, joiden vanhemmat osallistuvat kodin ja koulun yhteistyöhön viihtyvät koulussa, ovat koulumyönteisiä ja pitävät koulunkäynnistä. He sopeutuvat hyvin koulun yhteisiin sääntöihin ja etenevät opinnoissaan. (mm. Epstein 2002, s. 7, Henderson & Mapp 2002, s. 24, Jeynes 2010, s. 263.) ”Perusopetuksessa tehdään yhteistyötä oppilaan huoltajien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatusta ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja

tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria.” (Opetushallitus 2020.)

Laadukkaan kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen vaatii kasvattajia pohtimaan yhteistyön taustalla vaikuttavia käsityksiä ja merkityksiä. Kasvatuksen kentällä on kasvatussyhteistyöstä puhuttaessa alettu käyttämään kasvatuskumppanuuden ja kasvatustuorovaikutuksen käsitteitä. Näillä käsitteillä halutaan korostaa kasvatusta tuorovaikutuksellisenä tapahtumana eri toimijoiden välillä. Lähtökohtana käsitteille on näkemys kasvatuksesta kulttuurisena ilmiönä. Eri aikoina eri kulttuureissa kasvatustuorovaikutus näyttäytyy erilaisena ja se ymmärretään eri tavoin. Kohtaamistilanteissa tuorovaikutuskumppanien erilaiset kulttuuriset taustat vaikuttavat tuorovaikutukseen ja sen laatuun. Koska kasvatustapahtuu tuorovaikutuksessa ihmisten välillä, on tärkeää, että kasvattajat tiedostavat arjen tilanteisiin vaikuttavista tuorovaikutustasoista ja pyrkivät tietoisesti pohtimaan ja ymmärtämään taustalla vaikuttavia kulttuurisia ilmiöitä. (Karila 2006, s. 7–8.) Koulun arki on täynnä erilaisten persoonien kohtaamisia ja tuorovaikutustilanteita, joten toimivan yhteistyön rakentaminen ei aina ole helppoa. Jotta kumppanuutta voidaan edistää ja yhteistä kasvatustavastuuta jakaa erillisten tehtävien sijaan, tulee osapuolten etsiä yhdessä toimivia keinoja tuorovaikutuksen parantamiseksi. (Ukskoski 2018, s. 148.)

Kasvatustumppanuusajattelussa korostetaan vanhemman ja kasvatustammattilaisen tasa-arvoista asemaa kasvatustsyhteistyössä. Ammatti-ihmisen ajattelussa vanhemmat nähdään aktiivisina toimijoina ja osallisina omaan lapseen liittyvien palveluiden käyttäjinä. Kumppanuusajattelun perustana on molemminpuolinen kunnioitus ja osapuolten yhteiset tavoitteet kasvatustuksessa. Yhteistyön ja tuorovaikutuksen keskiössä on lapsi, jonka kasvun ja oppimisen tuen kannalta sekä vanhemmilla että ammatti-ihmisellä ajatellaan olevan tärkeää ja merkityksellistä tietoa ja kokemusta. Molempien osapuolten tietämys halutaan tuoda osaksi yhteistä keskustelua vahvistamaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista parhaalla mahdollisella tavalla. Kumppanuuden edistämisessä ammatti-ihmisellä on tärkeä rooli ja vastuu vanhempien suuntaan aloitteentekijänä ja luottamuksellisen ilmapiirin rakentajana. (Karila 2006, s. 92–93.)

Yhteistyötä ja kumppanuuden kehittymistä tukevia seikkoja ovat vanhemman kokemus kuulluksi tulemisen tunteesta omaa lasta koskevissa asioissa. Koulu on perheen ohella lapselle tärkeä elämänalue ja opettaja merkityksellinen ihminen hänen elämässään. Yhteisten keskustelujen lähtökohtainen areena tulee olla lapsi koulussa ja lapsen kouluun liittyvät tehtävät ja tavoitteet. Vanhemman kokemus kasvatuksen ammattilaisen arvostavasta ja hyväksyvästä asenteesta vanhemman näkökulmia kohtaan edistää rakentavan yhteistyön kehittymistä. Esimerkiksi lapsen vaikeuksista puhuttaessa vanhemman aito kuuleminen ja mielipiteen arvostus vähentää tulkintoja syytöksistä vanhempien ja perheen toimintatapoja kohtaan. Asiantuntijan myönteinen suhtautumistapa edistää avoimuutta ja korostaa vanhempien asiantuntijuutta lapsen kodin ja perheen asioissa. (Alasuutari 2003, s. 111–114.)

Kumppanuusajattelussa keskeistä on lapsen ja nuoren kasvun pitkäjänteinen tukeminen kasvattajien yhteisesti sopimien tavoitteiden, vastuiden ja roolien mukaisesti. Kumppanuudessa toimivien kasvattajien tulee pyrkiä yhteiseen ymmärrykseen kasvatust keskusteluissa ja rakentaa yhdessä lapsen ja nuoren kasvua ja kehittymistä tukevaa verkostoa mahdollisimman monesta eri suunnasta. Kumppanuusajattelun taustalla vaikuttaa käsitys lapsesta kasvamassa osana eri kehitysyhteisöjä, elinpiirejä, joilla kaikilla on vaikutuksia lapsen ja nuoren kasvuun ja oppimiseen. (kts. mm. Eskelinen & Hämäläinen 2000, Järvinen & Kolbe 2002, Karila 2006, Launonen & Pulkkinen 2004, Rimpelä 2013, Saukkonen, S., Moilanen, P., & Alanen, R. (2018). Käsitys kehitysyhteisöistä pohjautuu Bronfenbrennerin (1979) ekologiseen systeemiteorian malliin, jossa lapsen kasvua ja kehitystä tarkastellaan biologisen perimän ja ympäristön vuorovaikutuksessa tapahtuvana toisiinsa rinnakkaisesti ja sisäkkäisesti vaikuttavissa osasysteemeissä. Ekologinen systeemiteorian malli sisältää kaikki ne toimijat, tasot ja ulottuvuudet, jotka tulee ottaa huomioon puhuttaessa lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä.

Rimpelä (2013, s. 27–34) tuo esiin kehitysyhteisön käsitteellä sitä sosiaalista ulottuvuutta, jossa lapsi kasvaa. Lapsi tulee nähdä sosiaalisten yhteisöjen jäsenenä, joiden rinnakkaisissa vaikutuspiireissä lapsen kehitys tapahtuu. Lapsen ensimmäinen ja tärkein kehitysyhteisö on perhe, jonka rinnalle tulee myöhemmin muita hänen kasvuunsa ja kehitykseensä vaikuttavia yhteisöjä, kuten asuinalue, päiväkotia, koulu, mediamaailma, harrastukset, vapaa-aika jne. Lapsi toimii osallisena näissä yhteisöissä ja niiden

vaikutuspiireissä, ja etenkin nykyaikana näitä yhteisöjä voi olla paljon, myös esimerkiksi median luomia yhteisöjä, joista vanhemmat ja kasvattajat saattavat olla täysin tietämättömiä. Ratkaisevaa lapsen kehityksen kannalta on se kehitysyhteisöjen kokonaisuus, joiden vaikutuspiirissä lapsi elää, ja millä tavalla nämä eri yhteisöt pääsevät vaikuttamaan ja ohjaamaan lapsen kasvua. Mitä useampia rinnakkaisia kehitysyhteisöjä lapsen elämässä on kilpailemassa hänen ajastaan ja huomiostaan, sitä haasteellisemmaksi muuttuu myös vanhemmuus.

Kasvatuskumppanuusajattelussa pyritään eri kehitysyhteisöjen ja instituutioiden välisellä yhteistyöllä ja vuorovaikutuksella luomaan yhteisiä linjauksia ja toimintoja tukemaan lapsen turvallista ja hyvää kasvua ja kehitystä. Toimiva kasvatuskumppanuus vaatii yhteisten arvojen tunnistamista ja toimimista yhdessä näiden arvojen ja niistä johdettujen tavoitteiden suuntaisesti. (mm. Launonen & Pulkkinen 2004, Lämsä 2013, Rimpelä 2013, Ukskoski 2018.) Yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden rakentaminen on haasteellinen tehtävä. Jotta vastuuta voidaan aidosti jakaa, tulee sen näkyä yhdessä tekemisen kulttuurina, taakan kantamisena yhdessä. Toimivia keinoja kodin ja koulun hyvän vuorovaikutuksen varmistamiseksi tulee etsiä avoimin mielin. (Ukskoski 2018, s. 148.) Rimpelä (2013 s. 46) huomauttaa, että kumppanuuden ja kehitysyhteisöjen painottaminen ei väheksy kotikasvatusta tai siirrä kasvatustuuta pois vanhemmilta. Tavoitteena kumppanuudessa on nimenomaan tukea koteja heidän kasvatustehtävässään ja kulkea rinnalla lapsen kasvun eri vaiheissa. Erityisen tärkeää kasvatuskumppanuus on silloin, kun perheen ja vanhempien tuki lapselle jää vähäiseksi. Kasvatuskumppanuus eri kehitysyhteisöjen välillä toimii parhaimmillaan turvaverkko, jolloin vanhempien tuen puuttuessa lapsi ei putoa välitiloihin, vaan vastuuta ottavat tällöin enemmän muut kehitysyhteisöt.

2.4 Yhteydenpito osana yhteistyötä

Koulun toimintakulttuuri ja asenteet vaikuttavat kodin ja koulun välisten suhteiden muotoutumisessa. Myös vanhemmat ovat keskenään erilaisia ja toivovat yhteistyöltä eri asioita, osa kaipaa enemmän tietoa, osa toimintaa. Yhteistyö voi olla monenlaista ja opettajan tehtävä on valita yhteistyölle sopivia toimintamuotoja. (Metso 2002, s. 70.) Myös Siniharju (2003, s. 175) korostaa vanhempien erilaisuuden näkemistä ja

hyväksymistä kodin ja koulun yhteistyön lähtökohtana. Korpisen (2010, s.184–185) mukaan arviointitutkimukset osoittavat, että vanhempien asenteet kodin ja koulun yhteistyötä kohtaan ovat muuttuneet myönteisemmiksi viimeisten vuosikymmenien aikana. Myös vanhempien kiinnostus ja arvostus koulutyötä kohtaan on kasvanut ja vanhempien ja lasten välinen jokapäiväinen keskustelu koulunkäynnistä kodeissa on lisääntynyt.

Tehokas kommunikaatio ja tiedonvaihto ovat kodin ja koulun välisen hyvän yhteistyön edellytyksiä (Latvala 2006, s. 13). Jotta kodin ja koulun keskinäinen vuorovaikutus onnistuisi parhaalla mahdollisella tavalla, edellyttää se toimivaa yhteydenpitoa ja viestintää kodin ja koulun välillä. Kodin ja koulun keskinäinen vuorovaikutus on edellytys sille, että osapuolet tulevat kuulluiksi ja voivat tukea toisiaan lasten kasvatuksessa ja koulutuksessa. Tiedon jakaminen vahvistaa luottamusta osapuolten välillä ja toimivan yhteistyön kautta oppilas kokee, että häntä tuetaan ja hänestä välitetään. (Epstein, 2002, s. 7–9.) Toimiva ja tiivis yhteydenpito edistää opettajan oppilaantuntemusta ja antaa vanhemmille arvokasta tietoa lapsensa koulunkäynnistä. Oppimiseen ja kasvuun liittyvät ongelmat on mahdollista tunnistaa varhaisessa vaiheessa ja oppilas pääsee ajoissa tarvitsemansa tuen piiriin. (Opetushallitus 2007, s. 14.) Hyvän yhteistyön perusta luodaan alkuopetusluokilla ja sitä jatketaan läpi lapsen kouluvuosien. Tärkeää on edistää myös vanhempien keskinäistä verkottumista ja yhteydenpitoa. Tiivis yhteydenpito kannattelee lasta ja lisää koko perheen sosiaalista hyvinvointia ja jaksamista. Kun vanhemmat tietävät, mitä koulussa tapahtuu, on lapsen kanssa helpompi keskustella ajankohtaisista asioista myös kotona. (Launonen, Pohjola & Holma 2004, s. 97–98.)

Jotta vanhemmat voivat osaltaan edistää kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja tukea lapsensa koulunkäyntiä, he tarvitsevat monipuolista tietoa koulusta: opetuksen ja kasvatuksen tavoitteista, työskentelytavoista oppimisesta ja lapsestaan oppijana. Vanhempien tulee tietää, miten koulussa opiskellaan. Näin he voivat osaltaan tukea myös opettajan työtä. (Metso 2002, s. 71, Peltonen 2005, s. 25.) Kun vanhemmat saavat säännöllisesti tiedotteita koulusta, he oppivat myös seuraamaan niitä. Alakoulussa esimerkiksi viikkotiedotteet, joissa kerrotaan keskeiset koulukuulumiset auttavat vanhempia pysymään kärryillä koulussa tapahtuvista asioista. (Cantell 2011, s. 258–259.) Vuonna 2015 vanhempien barometrin mukaan 74 % vanhemmista koki saavansa riittävästi tietoa opetuksesta ja koulun toimintatavoista (Suomen vanhempainliitto 2015,

s. 18). Vuoden 2018 barometrissa näin vastanneiden osuus on hieman matalampi, n. 70 % (Suomen vanhempainliitto 2018, s. 29). Myös myönteisen ilmapiirin luominen kodin ja koulun välille on tärkeää. Jokainen vanhempi toivoo saavansa lapsestaan positiivista palautetta ja ongelmistakin on helpompi puhua, kun yhteydenpito on perusviireeltään ja lähtökohdiltaan myönteistä. (Metso 2002, s. 71.) Vaikka opettajan näkökulmasta lapsi on yksi oppilas muiden joukossa, on hän vanhemmilleen aina ainutkertainen ja erityinen, josta he toivovat saavansa positiivista palautetta (Ojala & Launonen 2003, s. 317).

Erityisen tärkeää kodin ja koulun välinen yhteydenpito on nivelvaiheissa, silloin kun siirrytään esikoulusta kouluun, ala-asteelta yläasteelle tai jos oppilas vaihtaa koulua. Nivelvaiheiden tiivis yhteistyö ennustaa parempaa oppimista ja sopeutumista koulussa. Siirtymävaiheet tulee nähdä uhkien ja huolien sijaan onnistumisten ja hyvinvoinnin kautta, jolloin myönteiset kokemukset kannattelevasta tukiverkosta luovat pohjaa hyvälle yhteistyölle ja auttavat selviytymään ja käyttämään samoja keinoja haastavissa tilanteissa jatkossakin. Tiivis yhteydenpito siirtymävaiheissa edistää turvallisuuden ja tuttuuden tunnetta ja auttaa lasta ja perhettä ennakoimaan tulevia muutoksia ja siirtymiä. Tiedonsiirron ohessa kasvatetaan luottamusta ja ymmärrystä osapuolten välille, minkä varaan hyvää yhteistyötä ja vuorovaikutusta on luontevaa rakentaa jatkossakin. (Ahtola 2016, s. 170–172.) Myös nuoruusiässä on tärkeää jatkaa kodin ja koulun yhteistyötä. Nuoret tarvitsevat edelleen kodin tukea opinnoissaan ja keskusteluyhteyden säilyttäminen vanhempiin ja opettajiin on hyvin tärkeää. Nuoret kaipaavat kuuntelevaa ja kannustavaa palautetta toiminnastaan ja vahvistusta omien kykyjensä tunnistamiseen ja kompetenssiinsa uskomiseen. Kodin ja koulun yhteistyöllä nuoren itsenäistymisprosessia voidaan tukea onnistuneesti antamalla hänelle vaikutusmahdollisuuksia omissa asioissaan ja kuuntelemalla hänen toiveitaan. Samalla kuitenkin nuoren on tärkeä tietää, että hänestä edelleen huolehditaan ja että koti ja koulu toimivat yhdessä ja yhteistyössä hänen parhaakseen. (Lohman & Matjasko 2010, s. 312–322)

2.5 Yhteydenpidon haasteita

Kodin ja koulun välisen yhteydenpidon haasteina nähdään perheiden ja yhteistyötartpeiden moninaisuus. Monet tämän päivän lapsista ja nuorista elää

yksinhuoltajaperheissä, uusperheissä, sateenkaariperheissä tai maahanmuuttajaperheissä. Erilaisten perhemuotojen yleistyminen edellyttää kodin ja koulun yhteistyöltä perheiden moninaisia tarpeita palvelevia toimintamuotoja ja yhteydenpitotapoja. (Launonen & Pulkkinen 2004, s. 33, Lämsä 2013, s. 57, Siniharju 2003 s.175.) Haasteita yhteydenpidolle tuo myös nykyajan kiireinen elämänrytmi. Vanhempien aikaa vievät työelämän vaatimukset sekä perheiden lukuisat harrastukset ja aktiviteetit. Myös yhteiskunnalliset muutokset saattavat aiheuttaa paineita osassa vanhemmista, joka näkyy jaksamattomuutena ja osaamattomuutena ottaa vastaan kasvatustehtävä ja vastuu omasta lapsesta. (Ojala & Launonen 2003, s. 314–315, Siniharju 2003, s. 174.) Osa yhteistyöhön osallistumisen esteistä ovat opettajille näkymättömiä, vaikkakin hyvin arkisia: vuorotyö, suuri lapsiluku, aikataulujen päällekkäisyys tai sairaus voivat olla esteenä aktiiviselle osallistumiselle (Metso 2004, s. 125, Helenius 2013, s. 125).

Usein yhteydenpito kodin ja koulun välillä rakentuu pelkästään ongelmien ympärille, jolloin yhteyttä otetaan vain silloin, kun oppilaan kanssa on ongelmia (Metso 2004, s. 125, Cantell 2011, s. 254). Koulussa tulisikin kiinnittää huomiota rakentavaan vuorovaikutukseen ongelmatilanteisiin puututtaessa ja niitä ratkaistaessa. Ongelmien ilmetessä on tärkeää välttää leimaavaa ja väheksyvää puhetapaa ja aidosti kuunnella ja pyrkiä ymmärtämään toisen ihmisen näkökulmia ja ajatuksia. Arvostus ja empatia toista ihmistä kohtaan on ensisijaisen tärkeää, kun ongelmallisesta käyttäytymisestä viestitään ja keskustellaan oppilaiden ja kotien kanssa. Ongelmista keskusteltaessa on tärkeää tuoda esiin myös oppilaan vahvuuksia ja onnistumisia, jolloin voidaan rakentaa myönteistä ilmapiiriä kodin ja koulun välille. Vahvuuksien esiin tuominen myös vahvistaa oppilaan pätevyyden tunnetta, ja sillä on myönteisiä vaikutuksia oppilaan itsetuntoon ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. (Lonka 2015, s. 150–151.)

Opettajan ja oppilaan välisen yhteistyösuhteen rakentaminen perustuu tiiviin yhteyden muodostamiseen oppilaan vanhempien kanssa. Voidaan puhua turvaverkosta, jonka sisällä lapsi voi kasvaa, kehittyä ja oppia. Haastavissa tilanteissa taustalla voivat vaikuttaa perheiden aiemmat kokemukset eri viranomaisien kanssa toimimisesta, mikä saattaa näkyä esimerkiksi vanhempien varautuneisuutena kodin ja koulun välistä tiedonkulkua ja yhteistyötä kohtaan. Luottamuksen rakentaminen vaatii etenkin tällöin pitkäjänteistä työtä ja sen eteen tulee nähdä vaivaa. (Karppinen & Pihlava 2016, s. 125.) Erityisen tärkeää kodin ja koulun tiivis yhteistyö on oppilaille, jotka tarvitsevat

yksilöllisiä tukitoimia. Yhdessä luotujen tavoitteiden ja toimintamallien avulla voidaan sekä kotona että koulussa toimia samojen tavoitteiden suuntaan ja tukea parhaalla mahdollisella tavalla lapsen kasvua ja taitojen kehittymistä oppimisen edistämiseksi. (Närhi, Paananen, Karhu & Savolainen 2016, s. 204.) Myös palautteen antaminen on tärkeää. Tutkimukset osoittavat häiriökäyttäytymisen koulussa vähentyneen ja koulun ilmapiirin parantuneen, kun oppilaille ja vanhemmille tiedotetaan selkeästi, mitä oppilailta odotetaan ja kun käyttäytymisestä annetaan aktiivisesti myös palautetta. (Epstein 2008.)

Vanhempien omat kouluajan kokemukset saattavat vaikuttaa kielteisesti, jolloin haasteita yhteydenpidolle luovat ennakkoluuloiset ja virheelliset käsitykset tämän päivän koulutyöstä. Myös puutteellinen tiedonvälitys ja opettajien vaikea tavoitettavuus hankaloittavat yhteydenpitoa. (Cantell 2011, s. 262–265, Eloranta 2000, s. 67.) On tärkeää, että vanhemmat saavat tietoa koulusta ja heille järjestetään mahdollisuuksia päästä tutustumaan lapsensa kouluun ja päästä osalliseksi lapsensa koulunkäyntiin ja koulun toimintaan. Vanhemmille tulee alusta lähtien aktiivisesti ja avoimesti kertoa koulun arjesta ja perusasioista, jolloin he saavat käsityksen tämän päivän koulusta, ja voivat näin parhaalla mahdollisella tavalla lähteä tukemaan oman lapsensa koulunkäyntiä. (Vuorinen 2000, s. 12.) Tiedonvälitys koulusta kodin suuntaan tulee olla aktiivista ja koulun tulee olla aloitteellinen, kun yhteistyötä lähdetään rakentamaan. On tärkeää, että opettaja kertoo vanhemmille, millä tavoin ja milloin hän on tavoitettavissa. (Karhuniemi 2013, s. 72–73.)

Kodin ja koulun välisen yhteydenpidon kannalta haastavaa on myös yhteisten toimintamallien löytäminen. Opettajat ovat erilaisia ja jokaisella on oma tapansa viestiä. Opettajan henkilökohtaiset ominaisuudet eivät saisi kuitenkaan vaikuttaa kodin ja koulun välisen vuorovaikutussuhteen rakentumisessa. (Lämsä 2013, s. 57). Yhteisten tavoitteiden saavuttaminen kodin ja koulun välisessä yhteistyössä edellyttävät koulun yhteisten toimintamallien kehittämistä ja käyttöä (Helenius 2013, s. 125), ja huoltajan tulee voida luottaa siihen, että koulun opettajille on kerrottu kodin ja koulun välistä yhteistyötä koskevat yhtenevät käytännöt. Huoltajan on myös tärkeä tietää, kuinka usein hänen odotetaan pitävän yhteyttä koulun suuntaan, jotta hänet koulun näkökulmasta nähdään hyvänä huoltajana. (Lahtinen 2011, s. 317.)

3. Tieto- ja viestintäteknikka kodin ja koulun välisen yhteistyön tukena

3.1 Erilaisia hankkeita ja sovelluksia

Tieto- ja viestintäteknikan kehittyminen on tuonut uusia mahdollisuuksia kodin ja koulun välisen yhteydenpidon tehostamiseen. Perinteisten reissuvihkojen, tiedotteiden ja tapaamisten tilalle on tuotu sähköisiä viestintäkeinoja, kuten sähköpostit, verkkosivut, tekstiviestit ja erilaiset selainpohjaiset liittymät. Uudenlaisilla kommunikointitavoilla pyritään vastaamaan kodin ja koulun yhteistyön haasteisiin. (Latvala 2006, s. 19–20.) Tieto- ja viestintätekniset palvelut ovat päivittäin koulun henkilökunnan, vanhempien ja oppilaiden saatavilla, mikä on mahdollistanut uusien yhteydenpitotapojen kehittämisen kodin ja koulun välisessä yhteistyössä (Korhonen & Lavonen 2014, s. 132).

TVT:n hyödyntäminen kodin ja koulun yhteistyössä mainitaan vuoden 2014 uudistetussa opetussuunnitelmassa: *”Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.”* (POPS 2014.) Opetushallituksen julkaisemissa sosiaalisen median opetuskäytön suosituksissa kouluja kehoitetaan kehittämään välineitä ja menetelmiä, joiden avulla vanhemmat voivat seurata erilaisten kuvapalveluiden kautta lastensa koulutyöskentelyä (Opetushallitus 2012, s. 6). TVT:n käytöstä ei ole vielä tullut luontevaa osaa koulun arkea. TVT:n monipuolinen hyödyntäminen kodin ja koulun välisessä yhteistyössä vaatii käytännönläheistä ohjeistusta ja kaikkien osapuolten mukanaoloa käyttöönotossa ja kehittämisessä. (Korhonen & Lavonen 2014, s. 132–133.)

Latvala (2006, s.116–119) tutki internet-pohjaisen Kivahko-viestintäsovelluksen käyttöä kodin ja koulun välisen yhteistyön tukena. Tutkimukseen osallistuneet opettajat ja vanhemmat arvioivat kodin ja koulun välisen yhteydenpidon tehostuneen sovelluksen käytön myötä. He kokivat yhteydenpidon nopeutuneen ja toisen osapuolen tavoitettavuuden parantuneen. Paperisten tiedotteiden määrä oli vähentynyt, mutta

henkilökohtaisten tapaamisten määrä oli pysynyt ennallaan. Lisäksi osallistujat mainitsivat myönteisen vuorovaikutuksen lisääntyneen sovelluksen käytön aikana.

Rättilä (2007, s.5–6) on tutkinut blogipäivyri-hankkeessa kodin, koulun ja paikallisen hallinnon välisen viestinnän nykytilaa ja kehittämismahdollisuuksia. Viestintäkäytäntöjen ongelmiksi ilmeni mm. kodin ja koulun välisen viestinnän pelisääntöjen puuttuminen sekä opettajien ja vanhempien erilaiset valmiudet tieto- ja viestintätekniiikan käyttöön. Kodin ja koulun välisen viestinnän kehittämiseksi annettiin hankkeen perusteella useita suosituksia koskien mm. viestinnän periaatteita ja tarpeita, viestintävälineiden monipuolisuutta, toimintakulttuurin avoimuutta ja vastuullista median käyttöä.

Korhonen ja Lavonen (2011, s. 120–122) ovat tutkineet tietotekniikan käyttöä kodin ja koulun yhteistyössä ja millä tavoin se on vaikuttanut opettajan työhön, koulun toimintaan, luokan toimintaan, kodin ja koulun sekä kotien väliseen yhteistyöhön. Tutkimus on osa kansallista Opetusteknologia koulun arjessa -tutkimushanketta. Tutkimukseen osallistuneet vanhemmat ja opettajat kokivat tietotekniikan helpottavan ja monipuolistavan kodin ja koulun yhteistyötä. Korhosen ja Lavosen mukaan vanhemmat kokivat vuorovaikutuksen lisääntyneen ja koulumaailman tulleen tutummaksi tietotekniikan käytön myötä. Tiedonsaanti nopeutui ja vanhemmat kokivat pysyvänsä paremmin ajan tasalla kouluasioissa. Haasteina mainittiin tekniset ongelmat laitteiden kanssa ja vaikeudet löytää etsittyä asiaa. Tutkijoiden mukaan tietotekniikan käyttöönotossa tulee kiinnittää huomiota käyttäjien mukanaoloon käyttöönottoprosessin alusta asti sekä pitkäjänteiseen tukeen prosessin aikana. Erityisen tärkeää on varmistaa yhteisten toimintamallien ja pelisääntöjen sopimisesta tietotekniikan käytössä kodin ja koulun välillä.

3.2. Sähköinen viestintäväline Wilma yhteistyövälineenä

Wilma on yksi käytetyimmistä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön tarkoitetuista sähköisistä viestintävälineistä. Sen on alun perin kehittänyt suomalainen Starsoft Oy, jonka osti norjalainen Visma-konserni vuonna 2016 (Visma 2016). Nykyään Wilma on osa Visman InSchool oppilastietojärjestelmää. Se on www-käyttöliittymä, jolla käytetään Primus tietokantaa sekä Kurre opetusjärjestelyiden suunnitteluohjelmaa. Wilmasta on saatavilla myös sovelluksia matkapuhelimille ja tableteille (Visma 2020).

Tällä hetkellä Wilma on käytössä n. 3400:ssa oppilaitoksessa Suomessa. Wilmaa käyttävät useat käyttäjäryhmät, kuten opettajat, huoltajat, oppilaat ja oppilaitoksen henkilökunta. (Visma 2019.) Wilmassa on paljon erilaisia toimintoja ja sitä voidaan käyttää lukuisiin kouluarjen päivittäisiin asioihin. Huoltajille Wilma on käytännön työkalu lapsensa koulunkäynnin seuraamiseen sekä yhteydenpitoon opettajien kanssa. Opiskelijat voivat katsoa Wilmasta läksyt, koepäivät ja työjärjestyksen sekä tehdä kurssivalintoja. Opettajat käyttävät Wilmaa arviointiin, poissaolojen merkitsemiseen sekä yhteydenpitoon huoltajien kanssa. (Starsoft 2016a, Starsoft 2016b.)

Suomen vanhempainliitto (2013, s. 5–6) on ottanut kantaa tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntämiseen kodin ja koulun yhteistyössä. Muistiossaan opetus- ja kulttuuriministeriölle sekä Opetushallitukselle vanhempainliitto tuo aiheeseen liittyviä toimenpide- ja kehittämissuhteita jaoteltuna kaikille kodin ja koulun yhteistyöhön liittyville vastuutahoille. Vanhempainliitto kannustaa palveluntuottajia mm. käyttäjälähtöisten palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen ja ottamaan käyttäjät vahvemmin mukaan kehitystyöhön. Lisäksi vanhempainliitto esittää sähköisten viestintävälineiden käyttäjäkokemusten selvittämistä sekä valtakunnallisten linjausten laatimista tavoitteena viestintävälineiden laadullinen ja määrällinen tasa-arvoisuus kouluissa. Muistiossa esitetään myös koulukohtaisten pelisääntöjen ja käytäntöjen laatimista kodin ja koulun väliseen viestintään.

4. Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tässä luvussa esittelen tutkimustehtävän ja tutkimuskysymykset. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella, analysoida ja tulkita vanhempien ajatuksia ja kokemuksia sähköisestä viestintävälineestä Wilmasta kodin ja koulun yhteistyövälineenä. Lisäksi tarkoituksena on selvittää, millaisia toiveita ja kehitysehdotuksia vanhemmilla on Wilman käyttöön ja ominaisuuksiin liittyen kodin ja koulun yhteistyön edistämiseksi.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia ajatuksia vanhemmilla on Wilmasta ja sen käytöstä kodin ja koulun välisenä yhteistyövälineenä
2. Millaisia toiveita ja kehittämissuhteita vanhemmilla on Wilman käytön suhteen ja sovelluksen parantamiseksi kodin ja koulun yhteistyön edistämiseksi

5. Tutkimuksen toteutus

5.1 Laadullinen tutkimus

Tämä tutkimus on luonteeltaan laadullinen tutkimus ja se on toteutettu tammikuussa 2016 avoimella kyselylomakkeella (e-lomake, LIITE 1). Tässä tutkimuksessa pyritään laadullisten tutkimuskysymysten avulla tuomaan esiin vanhempien ajatuksia ja kokemuksia viestintäväline Wilmasta kodin ja koulun yhteistyövälineenä. Vanhemmat valikoituivat tutkittaviksi, sillä vanhemmilla merkittävä rooli lastensa koulunkäynnin tuki-joina ja he ovat tärkeässä roolissa kodin ja koulun yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden edistämässä (mm. Epstein 2002, Metso 2002, Karila 2006, Opetushallitus 2007, Ahtola 2016). Creswellin (2008, s. 147) mukaan laadullisen tutkimuksen tarkoituksellinen sisältö sisältää keskeisen ilmiön, osallistujat ja tutkimuksen aihepiirin eli kontekstin. Tarkoituksellista lähestytään laadullisilla tutkimuskysymyksillä. Tässä tutkimuksessa tutkittava ilmiö on sähköinen viestintäväline Wilma, tutkittavina ovat vanhemmat ja tutkimuskontekstina on kodin ja koulun yhteistyö.

Keskustellessani perheeni, ystäväni, muiden vanhempien ja opettajien kanssa kouluun liittyvistä asioista, nousee puheenaiheeksi usein sähköinen viestintäväline Wilma, sen ominaisuudet, käyttökokemukset, sekä sen kautta välitettävän informaation sisältö ja kommunikointitavat. Myös ajankohtaiset keskustelut ja mielipidekirjoitukset ovat vaikuttaneet kiinnostukseeni aihepiiriin syvällisempään pohdintaan ja haluuni ymmärtää ilmiön ja sen aiheuttamien tuntemusten ja kokemusten taustoja kokonaisvaltaisemmin. (kts. esim. Facebook 2016, Helsingin sanomat 2015, Yle Uutiset 2015). Denzin ja Lincoln (2000, s. 2–3.) toteavat, että laadulliselle tutkimukselle on ominaista, että se pyrkii tekemään näkyväksi jonkin usein hyvin arkisen ilmiön ja käsitteellistämään sitä. Laadullinen tutkimus pyrkii syvälliseen ymmärrykseen jostakin ilmiöstä sen omassa kontekstissaan. Laadullinen tutkija tutkii asioita niiden luonnollisissa ympäristöissään ja asetelmissaan ja tulkitsee ilmiötä sellaisena, kuinka ihmiset ne tuovat heille. Tavoitteeni tässä tutkimuksessa on kahden laadullisen tutkimuskysymyksen avulla tuoda esiin ilmiön taustoja vanhempien näkökulmasta ja pyrkiä ymmärtämään, mitä vanhemmat todella ajattelevat Wilman käytöstä kodin ja koulun yhteistyövälineenä sekä

selvittää, ovatko vanhempien kokemukset samansuuntaisia, kuin mitä saamme lehtien mielipidepalstoilta ja sosiaalisen median sivustoilta lukea.

Vaikka kodin ja koulun yhteistyötä on tutkittu melko paljon, löytyy Wilmasta hyvin vähän tutkimustietoa. Kodin ja koulun yhteistyön kontekstissa Wilma on kuitenkin tänä päivänä hyvin arkinen ja yleisesti tunnettu keskustelunaihe. Laadullinen tutkimus tästä aihepiiristä voi tuoda esiin tuoreita näkökulmia ja mielenkiintoista uutta tietämystä kodin ja koulun yhteistyön kontekstiin. Alasuutari (2011, s. 234) toteaaakin, että laadullisessa tutkimuksessa pyritään usein kuvaamaan ennakkoluulottomista ja tuoreista näkökulmista yleisesti tiedettyjä, mutta huonosti tiedostettuja asioita. Tässä tutkimuksessa tutkimuskysymykset nousevat arkisista kokemuksista ja keskusteluista Wilman käyttöön ja kodin ja koulun yhteistyöhön liittyen. Tutkimuksen tarkoitus on avoin ja laajoilla tutkimuskysymyksillä pyritään antamaan mahdollisimman paljon tilaa vastaajien näkemyksille. Laadullisessa tutkimuksessa halutaan tuoda tutkittavan ääni ja näkökulma esiin, ja tarkkaan rajatusta ilmiöstä halutaan tutkittavien avulla saada laajasti tietoa ja syvällistä ymmärrystä. (Creswell 2008, s. 54–55.) Haluan tutkimuksessani tuoda esiin nimenomaan vanhempien äänen ja heidän näkökulmansa aiheeseen, sillä vanhempien näkökulman huomioiminen on tärkeä osa kodin ja koulun välisen yhteistyön edistämistä ja kehittämistyötä (Haapaniemi & Raina 2014, s. 85).

Alasuutarin (2011, s. 39) mukaan laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tekemään tilastollisia merkitsevyyksiä, vaan jotakin ilmiötä tai tapahtumaa pyritään ymmärtämään ja kuvaamaan mahdollisimman seikkaperäisesti. Alasuutari (2011, s. 234–237) toteaa, että laadullisen tutkimuksen tutkimusongelmana on usein jokin arkielämässä toistuva ilmiö, jota kuvataan sellaisella abstraktiotasolla, että selityksien voidaan olettaa pätevän myös kaikissa yksittäistapauksissa. Kun ilmiötä kuvataan seikkaperäisesti ja elävöitetään muutamalla lainauksella yksittäisestä tilanteesta, voi lukija sen pohjalta tunnistaa kokeneensa samaa ja palauttaa mieleensä aiheesta samanlaisia muistikuvia. Alasuutari (2011, s. 244–245) toteaa edelleen, että usein laadullisen tutkimuksen pyrkimyksenä on osoittaa jonkin ilmiön kulttuurisidonnaisuus, miten ilmiö selittyy ja tulee näkyväksi omassa kontekstissaan. Tutkimusongelmaksi valitaan yleensä sellainen ilmiö, jonka suhteen ei ole yleistettävyysongelmaa, sillä olennaista on pyrkimys ilmiön selittämiseen, ilmiö halutaan tehdä ymmärrettäväksi ja näkyväksi. Yleistettävyysongelmaa ratkaistaan Alasuutarin mukaan laadullisessa tutkimuksessa usein myös siten, että tutkija viittaa tutkimuksen kaikissa vaiheissa aiheesta aiemmin tehtyihin

tutkimuksiin ja käytettävissä oleviin tilastotietoihin. Tutkimustuloksia tarkastellaan ja peilataan tällöin esimerkkinä muustakin, kuin vain tästä tietyistä yksittäistapauksesta.

Omat kokemukseni kodin ja koulun yhteistyöstä ja Wilman käytöstä ovat innoittaneet minua perehtymään tähän aihepiiriin ja auttaneet minua ymmärtämään ilmiön luonnetta. Eskola ja Suoranta (1998) painottavatkin tutkijan asemaa laadullisen tutkimuksen jokaisessa vaiheessa: tutkijan tulee tuntea ja ymmärtää tutkittavaa ilmiötä ja olla kiinnostunut tutkimuksen aihepiiristä. Myös Janesick (2000, s. 382) tuo esiin tutkijan aseman laadullisessa tutkimuksessa ja tutkittavan ilmiön luonteen ymmärtämisessä. Ymmärtääkseen tutkittavien omin sanoin antamia merkityksiä, tulee laadullisen tutkijan tuntea se sosiaalinen konteksti ja asetelma, jossa tutkittavat elävät.

Vastauksia tutkimustehtävään lähdin etsimään avoimen kyselylomakkeen avulla. Lähetin sähköpostin välityksellä linkin e-lomakkeeseen 20:lle Wilma-sovellusta käyttävälle vanhemmalle, joille olin etukäteen kertonut tutkimuksestani, ja joilta olin etukäteen kysynyt kiinnostusta osallistua tutkimukseeni. Kyselyyni kävi lopulta vastaamassa 15 vanhempaa.

5.2 Avoin kyselylomake

Valitsin aineistonkeruumenetelmäksi avoimen kyselylomakkeen (e-lomake), sillä kyselylomakkeen avulla ajattelin saavani tutkittavasta asiasta nopeammin ja laajemmin tietoa, kuin esimerkiksi haastatteleamalla muutamaa ihmistä. Creswell (2008, s. 227) toteaaakin, että avoin e-lomake tavoittaa nopeasti eri alueilla asuvat ihmiset ja avoimien kysymysten avulla tutkijan on mahdollista saada rikasta aineistoa kvalitatiiviseen analyysiin. Myös Hirsjärvi, Remes & Sajavaaran (2010, s. 195) mukaan kyselylomakkeen avulla tutkijan on mahdollista hankkia pienellä vaivannäöllä laajasti tietoa jostakin asiasta. Foddy (1993, s. 127–128) toteaa, että avoimet kysymykset antavat tutkittavalle mahdollisuuden vastata kysymyksiin omin sanoin ja ne osoittavat, mitä mieltä hän todella on aiheesta, ja mikä hänen ajattelussaan asiaa kohtaan on keskeistä ilman, että tutkija antaa ehdotuksia tai vaikuttaa vastaajiin. Foddyn mukaan avoimet kysymykset indikoivat vastaajan ajatuksen tasoja ja painotuksia vastaajan tuntemuksissa, sekä myös niitä hiljaisia ajatuksia, joita tutkittavilla on. Pattonin (1990, s. 23–24) mukaan avoimien kysymysten tarkoitus on auttaa meitä näkemään maailmaa vastaajan silmin,

ymmärtää ja selvittää toisten ihmisten näkemyksiä ja näkökulmia ilman ennakko-oletuksia ja antaa tutkittavien tuoda aiheesta esiin omia teemoja ja kategorioita.

Avoimen kyselyn ja e-lomakkeen etuja verrattuna haastatteluun on mm., että haastattelutilanteessa tutkittava saattaa unohtaa, mitä halusi sanoa, kun taas kyselylomakkeeseen voi vastata sopivana ajankohtana ilman kiirettä ja häiriötekijöitä ja pohtia vastauksiaan kunnolla (Foddy 1993, s. 130). Avoimen kyselyn etuna on myös, että se mahdollistaa vastaamisen tutkittavalle itselleen sopivana ajankohtana, kun taas haastatteluja varten aikataulujen yhteensovittaminen, kulkemiset ym. vievät aikaa (Hirsjärvi ym. 2010, 195). Koska tässä tutkimuksessa tutkittavat henkilöt asuivat eri puolilla Suomea, säästy e-lomakkeen käytön avulla sekä aikaa että rahaa. Kyselylomakkeen etuja on myös, että sen avulla voidaan minimoida tutkijan vaikutus tutkittaviin, sillä Foddyn (1993, s. 19–20) mukaan haastatteluissa avoimiin kysymyksiin vastaavien henkilöiden on havaittu katsovan haastattelijaa ohjaamaan vastaustaan. Haastattelussa tutkittava saattaa ottaa tutkijan roolia vastatessaan ja tulkitsemaan haastattelijan eleitä ja ilmeitä, jolloin haastattelija mahdollisesti päätyy johdattelemaan tutkittavaa vastaamaan tietyllä tavalla. Kyselylomakkeeseen tutkittavat uskaltavat myös vastata rohkeasti omin sanoin, joten metodi sopii hyvin herkkien ja sensitiivisten aihepiirien käsitteilyyn (Elo & Kyngäs 2008). Vaikka Wilmaa kyselyn kohteena ei ehkä yleisesti ottaen voi pitää erityisen arkana aiheena, voi kyselyyn vastaamisen muoto kuitenkin vaikuttaa vastausten luotettavuuteen. Mahdollisuus anonyymiin vastaamiseen voi vaikuttaa rohkeuteen vastata rehellisesti ja uskallukseen tuoda esiin myös negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia Wilmasta ja sen käyttötavoista kouluissa ilman pelkoa leimautumisesta.

Kyselylomakkeen laatimiseen ja kysymysten muotoiluun olen perehtynyt tarkkaan ja saanut tehtävään apua ja vinkkejä opiskelijakollegoiltani seminaariryhmässä, Wilmaa käyttäviltä ystäviltäni sekä perheeltäni. Foddy (1993, 184–185) painottaakin, että etenkin kyselytutkimuksessa, jossa tutkija ei itse enää voi selventää ja tarkentaa kysymyksiä tutkittaville, tulee kysymyslomakkeen olla erittäin huolellisesti laadittu ja tutkijan kannattaa tehdä pilottitestejä, harjoitella ja kokeilla, millaisia vastauksia saa, jotta sanamuotoja ja kysymysten toimivuutta voi vielä pohtia ja muuttaa. Teetin kahdelle Wilmalla käyttävälle ystävälleni testiversioita kyselylomakkeesta ja tein yhteisten keskustelujemme jälkeen tarvittavia muutoksia kysymyksiin ennen lopullisen version lähettämistä tutkittaville. Robson (2011, s.253) kuvailee kysymysten tuottamista taiteeksi:

“Kysymykset täytyy kirjoittaa ja muotoilla niin, että vastaajat ymmärtävät, mitä heiltä halutaan, ja että he vielä ilolla vastaavat niihin.” Foddyn (1993, s.74–75) mukaan on tärkeää, että vastaaja ymmärtää tutkijan tavoitteet tutkimuksessa, haluaa auttaa tutkijaa ja asettuu vastaajan rooliin. Kysymyksiä muotoillessa tulee pohtia, miksi mitään kysymystä kysytään, on osattava kysyä aihepiirin ja tutkimuskysymysten kannalta relevantteja kysymyksiä (Foddy 1993, s. 25), ja kyettävä linkittämään tutkimuskysymykset ja kysymyslomakekysymykset toisiinsa niin, että tutkimuksen tavoitteet voidaan saavuttaa (Robson 2011, s. 252–253). Etenkin lomaketutkimuksessa on tärkeää, että kysymykset ovat selkeitä ja ymmärrettäviä ja koskevat yksittäisiä asioita. Jokaisen sanan on oltava sellainen, että vastaaja ymmärtää sen, kuten tutkija ajattelee ja toivoo. On pyrittävä välttämään abstrakteja sanoja ja käytettävä selkeitä, tuttuja termejä. (Foddy 1993, s. 38–51, Patton 1990, 307–309.) Foddy (1993, s. 193) ehdottaakin muistisäännöksi avoimien kysymysten muotoiluun lyhennettä TAP (= topic, applicability, perspective). Sillä muistutetaan, että kysymysten aihe ja tutkittava ilmiö tulee olla huolellisesti selvitetty ja kuvattu tutkittaville, tutkittavalla tulee olla omaa kokemusperäistä tietoa ja ymmärrystä ilmiöstä, sekä mistä ja kenen perspektiivistä tutkija haluaa tutkittavien vastaavan kysymyksiin.

5.3 Kohderyhmän valinta ja kohdejoukko

Tutkimukseeni osallistui, eli e-lomakkeeseen vastasi 15 Wilmaa käyttävää vanhempaa eri puolilta Suomea. Tutkittavan joukon valinnassa olen käyttänyt harkinnanvaraista otantaa. On tärkeää, että tutkittavalla on kokemusta tutkittavasta ilmiöstä, jolloin tutkittavien valinnan tulee olla harkittua ja tarkoitukseen sopivaa, ei satunnaista (Tuomi & Sarajärvi 2009, s. 85–86). Kaksi vastaajaa osallistui tutkimukseen ns. lumipallo-otannan kautta, jolloin tutkimukseeni jo lupautuneet henkilöt ehdottivat minulle kahta muuta tutkimusaiheesta kokemusta omaavaa ja tutkimuksestani kiinnostunutta henkilöä. Lumipallo-otannassa avainhenkilö johdattaa tutkijan toisen tiedonantajan pariin suosittelemalla toista tutkittavaa, jolla on kiinnostusta tutkimusaihetta kohtaan, ja jolla on aiheesta mielipiteitä, kokemuksia ja ajatuksia. (Creswell 2008, s. 217, Tuomi & Sarajärvi 2009, s. 86.)

Olin alun perin kysynyt 20:ltä Wilmaa käyttävältä ihmiseltä kiinnostusta osallistua tutkimukseeni. Ajattelin, että tällä määrällä saisin ainakin alustavasti riittävästi aineistoa tutkimukseni tarpeisiin. Mäkelän (1990, s. 52) mukaan on parempi hankkia ja analysoida ensin huolellisesti pieni aineisto ja sen jälkeen tarvittaessa kerätä aineistoa lisää. Creswell (2008, s. 217) tuo esiin, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston koko ja sen hallittavuus saattaa yllättää tutkijan. Mitä enemmän tutkittavia, sitä laajempi on myös aineisto, jonka läpikäyminen ja analysoiminen vie aikaa, kun tavoitteena on tutkittavien syvällinen ymmärtäminen.

Valitsemalla tutkittavat henkilöt itse ja pyytämällä henkilökohtaisesti heitä osallistumaan tutkimukseeni, uskoin saavani luotettavat vastaukset mahdollisimman monelta. Pattonin (1990, s.169) mukaan harkinnanvaraisessa otannassa keskitytään pienen määrään tutkittavia, jotka valitaan harkinnanvaraisesti. Ideana on valita informaatorikkaita tutkittavia, joilla on tietoa ja kokemusta aiheesta ja kontekstista. Tällöin saadaan syvää ja tiivistä kuvausta ja ymmärrystä ilmiöstä. Tarkoitukseni oli löytää tutkittavia, sekä miehiä että naisia eri puolilta Suomea, jolloin voin saada mahdollisimman monipuolisia vastauksia, ja vastauksiin on mahdollista saada geograafista variaatiota (Patton 1990, s.169). Vertaan tilanteeseen, jossa tutkittavat olisivat yhden tietyn koulun vanhempia, kuvaukset kokemuksista ja käytänteistä saattaisivat olla hyvin samankaltaisia. Patton (1990, s. 169) toteaaakin, että maksimaalisen vaihtelun avulla maksimoidaan eroavaisuudet pienessä otoksessa ja pyritään luotaamaan ja kuvaamaan mahdollisimman laajasti erilaisia variaatioita näkemyksistä, ajatuksista ja kokemuksista. Vaikka tämän tyyppinen otanta ei anna mahdollisuutta laajempaan yleistämiseen koko käyttäjäryhmässä, näyttää se vaihtelun ja merkittävät erot ja yhtäläisyydet juuri tässä otoksessa. Yksi laadullisen tutkimuksen piirteitä on juuri tuoda esille useita erilaisia näkökulmia ilmiöstä. Tällä tavoin voidaan tuoda esiin ilmiön moniulotteisuutta (Creswell 2008, s.214). Myös Patton (1990, s.54) painottaa laadullisen tapaustutkimuksen arvokkuutta, kun sillä pyritään saamaan tietoa yksittäisten henkilöiden erilaisista näkemyksistä ja kokemuksista.

Koska laadullinen tutkimus ei lähtökohtaisesti pyri yleistyksiin (mm. Alasuutari, 2011, Creswell 2008, Patton 1990), ei laadullisen aineiston riittävyttä määritellä tarkkojen mitattavien lukujen avulla. Laadullisen aineiston riittävyttä pohditaan sen sijaan aineiston saturaation eli kylläntymisen avulla. Aineiston teoreettinen kylläisyys on tullut

vastaan ja aineiston kerääminen voidaan lopettaa, kun analyysin aikana aineistosta ei nouse enää uusia ominaisuuksia ja uutta tietoa. (Mäkelä 1990, Strauss & Corbin 1998.) Tässä tutkimuksessa aineiston analyysivaiheessa saturaatiota oli havaittavissa 12 vastaajan jälkeen, eli tämän jälkeen aineistosta ei noussut enää uutta informaatiota ja samat teemat alkoivat toistumaan vastauksissa.

Tutkittavien joukon valitsin siis harkinnanvaraisesti kyselemällä tuntemiltani Wilmaa käyttäviltä ihmisiltä kiinnostusta osallistua tutkimukseeni. Tässä vaiheessa kerroin myös tutkimuksen olevan luottamuksellinen, ja ettei vastaajien nimet tule e-lomakkeessa tai missään muussakaan tutkimuksen vaiheessa esille. Tutkimukseni aihepiiri herätti kiinnostusta niissä ihmisissä, joihin otin yhteyttä, ja lähes jokainen heistä vastasi myöntävästi pyyntööni osallistua tutkimukseen. Lopulta yhteensä 20 ihmistä ilmoittautui mukaan ja lupautui vastaamaan kyselylomakkeeseen. Tässä vaiheessa ajattelin, että kaikki lupautuneet eivät välttämättä kuitenkaan ehdi vastaamaan ja pohdin, että kymmenenkin vastaajan aineisto olisi sopiva määrä ja luultavasti riittäisi tämän tutkimuksen tarkoitukseen ja toteutukseen. Ajattelin, että jos aineistoa ei tule riittävästi, niin siinä tapauksessa jatkan aineistonkeruuta. Lopulta lähettämäni e-lomakkeeseen vastasi 15 Wilmaa käyttävää vanhempaa, joista 13 oli naisia ja kaksi miehiä. Vastaajat asuivat eri puolilla Suomea. Neljä vastaajaa oli käyttänyt Wilmaa 1–2 vuotta, viisi vastaajaa 3–4 vuotta ja kuusi vastaajaa yli 5 vuotta. Vastaajista kymmenellä oli lapsia alasteella ja viidellä myös yläasteella. 14 ilmoitti käyttävänsä Wilmaa internet-selaimella, kuusi ilmoitti käyttävänsä Wilmaa myös puhelinsovelluksella ja yksi ilmoitti käyttävänsä Wilmaa näiden lisäksi myös tietokonesovelluksella. Vastaajista kuusi ilmoitti käyttävänsä Wilmaa päivittäin tai lähes päivittäin, kolme käytti Wilmaa 1–2 kertaa viikossa. Taustakysymyksiä tarkoitus on saada käsitys vastaajien kokemuspohjasta Wilman käyttäjinä, ja että vastaajissa on sekä miehiä että naisia. Taustakysymysten tarkoitus laadullisessa tutkimuksessa on helpottaa tutkijaa asemoimaan vastaajat toisiinsa nähden (Patton 1990, s. 291).

5.4 Aineiston analyysi

Tutkimuksen aineiston haltuunotossa ja luokittelussa käytän apuvälineenä teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Sisällönanalyysin teoriaohjaavuus pohjautuu tässä tutkimuksessa pääosin Korhosen & Lavosen (2014, s. 131–151) tutkimushankkeessaan käyttämille luokittelu- ja analyysiteknikoille. Sisällönanalyysi on työkalu, joka tarjoaa uusia näkökulmia ja kasvattaa tutkijan ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysin peruseräite on merkitysten etsiminen ja tunnistaminen teksteistä. Sen avulla voidaan tehdä valideja, toistettavissa olevia päätelmiä tekstistä omassa kontekstissaan. (Krippendorff 2004, s. 18–21.) Sisällönanalyysin perusajatuksena on luokitella tekstin osia, sanoja, fraaseja eri kategorioihin. Samaan kategoriaan laitettavat sanat tai fraasit sisältävät saman merkityksen. (Krippendorff 2004, s. 22, Weber 1990, s. 4.) Sisällönanalyysia tehdessään tutkija päättää, mitä hän haluaa aineistostaan nostaa esiin, luokitella ja kategorisoida. Tutkija valitsee aineistostaan analysoitavaksi tutkittavien kokemuksia, tunteita, sosiaalisia tai kulttuurallisia taustoja, tekstiä itsessään tai esimerkiksi tekstin vaikutuksia. (Mayring 2000, s. 1–2.)

Laadullisessa tutkimuksessa sisällönanalyysi määritellään empiiriseksi, metodologisesti kontrolloiduksi tekstianalyysiksi omassa kontekstissaan, jossa seurataan selkeitä analyttisiä sääntöjä askel askeleelta (Mayring 2000, s. 1–2.) Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa on usein paljon, sisällönanalyysi mahdollistaa aineiston haltuunoton ja jäsentämisen selkeäksi kokonaisuudeksi, se on tarkentava tapa tuoda esiin tutkittavien kuvaamaa informaatiota ja näkökulmia heidän maailmastaan. (Robson 2011, s. 352.) Laadullisen sisällönanalyysin käyttö sopii hyvin moniulotteisten ja sensitiivisten aineistojen käsittelyyn. (Elo & Kyngäs 2008). Tutkijan valitsema lähestymistapa sisällönanalyysiin riippuu sekä tutkimuksen teoreettisista lähtökohdista, tutkimusongelmasta ja viitekehystä, sekä myös tutkijan omasta mielenkiinnosta ja näkökulmasta (Weber 1990). Patton (1990, s. 44–46) korostaa laadullisen tutkimuksen induktiivista logiikkaa, missä metodien päämääränä on löydösten tekeminen ja jonkin ilmiön ymmärtäminen ja selittäminen. Tutkija ei aseta tutkimukselle valmiita ennako-oletuksia, vaan pyrkii ymmärtämään tutkimuskohdetta aloittamalla aineiston avoimella observoinnilla, tutustuu aineistoon ja antaa aineistosta nousta erilaisia teemoja ja lainalaisuuksia.

Tärkeää on tutkijan oma ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä, jotta tutkija voi asettua tutkitavan maailmaan, ymmärtää tutkittavaa ja mitä tämä haluaa kertoa. Patton (1990, s. 55-56) puhuu tutkijan empatianeutraaliudesta, empaattisesta ymmärtämisestä (=verstehen), tutkija ei tutki todistellakseen mitään tai pyri manipuloimaan tuloksia, vaan hän haluaa ymmärtää maailmaa juuri sellaisena kuin se tutkittaville ilmenee.

Teoriaohjaavuus sisällönanalyysissä pohjautuu tässä tutkimuksessa pääosin Korhosen ja Lavosen (2014, s. 131–151) tutkimushankkeessaan käyttämille luokittelu- ja analyysitekniikoille. Korhosen ja Lavosen käyttämät menetelmät ohjasivat ja edesauttoivat aineiston hahmottamisessa ja haltuunotossa ja erilaisten teemojen löytämisessä, samankaltaisten fraasien ja tekstin osien käsitteellistämässä ja järjestämisessä sekä erilaisten luokkien ja kategorioiden luomisessa. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä teoria toimii apuna luokittelun etenemisessä ja kategorioiden muodostamisessa. Analyysiyksiköt valitaan aineistosta induktiivisesti, kuten aineistolähtöisessä analyysissä, mutta aikaisempi tieto ohjaa tai auttaa analyysia. Analyysista on tunnistettavissa aikaisemman tiedon vaikutus, mutta aikaisemman tiedon merkitys ei ole teoriaa testaava, vaan pikemminkin uusia ajatusuria aukova. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96–97.) Sisällönanalyysin koodaamissysteemin tulee vastata sitä, miksi tutkimusta on alun perin lähdetty tekemään. Avoimet kysymykset tulee asetella niin, että vastaus ilmentää juuri sitä, mitä toivotaan ja koodaaminen ja analyysi mahdollistuu. (Foddy 1993, s.138.)

Aloitin analysoinnin lukemalla tutkimusaineistoa läpi ja merkitsemällä samalla muistiin tutkimuskysymyksiin liittyviä mainintoja, merkityksiä, fraaseja ja lauseiden osia. Hain aineistosta avoimen koodauksen avulla yhteen sopivia merkityskokonaisuuksia ja muodostin niistä teemoja, jotka liittyivät tutkimusongelmaan ja sen kannalta tarkoituksenmukaisiin aihealueisiin ja ilmiöihin (Luomanen, s.356). Koodaus ja teemat muodostuvat siitä, että halutaan vastata tutkimuskysymyksiin ja saada syvälinen ymmärrys tutkittavasta aiheesta (Creswell 2008, s.254). Korhosen ja Lavosen (2014, s.131–151) tutkimushankkeessaan käyttämää analyysitapaa mukaillen muodostin maininnoista, fraaseista ja merkityksistä analyysiyksiköitä esim. ”toimii hyvin”, ”enemmän palautetta” ja koodasin samaan aihepiiriin ja teemoihin liittyvät yksiköt samoilla väreillä ja

yhdistelin samaa tarkoittavat yksiköt toisiinsa. Tämän jälkeen ryhmittelin samaan kategoriaan kuuluvat yksiköt yhteen ja muodostin niistä ylemmän tason kategorioita. Teemojen kerrostamisen ja yhdistelemisen avulla päästään abstraktimmalle tasolle ja syvennetään näkemystä ja ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä (Creswell 2008, s.258–259). Myös kategorioiden muodostamisessa ja nimeämisessä mukailin Korhosen ja Lavosen (2014, s.131–151) tutkimushankkeessaan käyttämiä teemoittelu- ja luokittelutapoja.

Saturaatiota eli kylläntymistä oli tässä tutkimuksessa havaittavissa aineistoa analysoitaessa ja koodatessa 12 vastaajan jälkeen. Aineistosta alkoivat nousta uudelleen samoja teemoja, eikä uutta informaatiota tullut enää jo olemassa oleviin teemoihin. Robsonin (2011, s.490) mukaan laadullista aineistoa koodatessa ja kategorioita muodostaessa tulee pyrkiä saturaatioon, eli aineiston analyysissä tulee päästä tasolle, jolloin uusia kategorioita ei enää synny. Tällöin tutkija voi päätellä puristaneensa aineistosta kaiken tutkimuksen kannalta oleellisen tiedon. Creswell (2008, s.257) toteaa, että saturaatiopisteen havaitseminen on subjektiivinen arvio, mutta yleensä tutkija sen analyysin edetessä havaitsee.

6. Tutkimustulokset

Tässä luvussa tutkimustuloksia kuvaillaan aineistosta muodostettujen seitsemän pääkategorian kautta. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastataan kappaleessa 6.1 kategorioiden 1–5 avulla. Kategoriat ovat 1) viestintä ja vuorovaikutus, 2) oppimisen ja kasvun tuki, 3) oppilaan aktiivinen rooli 4) yhteistyö ja yhteisöllisyys, 5) toimintamallit ja käytännöt. Toiseen tutkimuskysymykseen vastataan kappaleessa 6.2 kategorioiden 1 ja 2 avulla. Kategoriat ovat 1) käytettävyys, 2) ohjaus ja koulutus.

6.1 Vanhempien ajatuksia Wilmasta ja sen käytöstä kodin ja koulun välisenä yhteistyövälineenä

6.1.1 Viestintä ja vuorovaikutus

Vanhempien vastauksista nousi vahvimmin esille Wilman merkitys kodin ja koulun välisessä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa. Tähän kategoriaan kuuluu Wilman kautta tapahtuva oppilasta, luokkaa ja koulua koskeva tiedottaminen kuten viestit, viikkokirjeet ja aikataulumuutokset.

Tutkimukseen osallistuneet vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä Wilman kautta tapahtuvaan viestintään ja vuorovaikutukseen. Vanhemmat kuvailivat Wilmaa nykyaikaiseksi tiedotuskanavaksi, jonka avulla viestit, tiedotteet ja ajankohtaiset asiat saavuttavat vastaanottajan nopeasti ja vaivattomasti ajasta ja paikasta riippumatta.

Wilmassa on hyviä sekä huonoja puolia, pääsääntöisesti hyvä ja tarpeellinen/ nykyaikainen viestintämuoto. (11)

Parempi tieto asioista. Helpompi tapa ”asioida” Voi tehdä milloin vaan kellonajalla. (10)

Vanhemmat kokivat Wilman helpottavan ja edistävän tiedonkulkua kodin ja koulun välillä. Opettajien mainittiin vastaavan viesteihin nopeasti ja vanhemmat ottivat mielellään yhteyttä opettajaan Wilman kautta.

Viestit tulee luettua samana päivänä kun ne tulevat ja opettaja lukee viestit melkein heti jos esim. ilmoittaa lapsen sairastuneen. Yhteistyö on nopeaa wilman välityksellä. (11)

Tiedotus toimii hyvin juoksevien asioiden kanssa. (14)

Wilma toimii hyvin viikkokirjeiden ja muiden asioiden tiedottamiseen. Jos minulla on tarvetta tiedustella opettajalta jotain tiettyä asiaa tai informoida esim tulevasta poissaolosta (esim. hammaslääkäriaika), teen sen mielelläni Wilman kautta. (11)

Wilman käytön koettiin lisäävän kodin ja koulun välistä yhteydenpitoa ja vanhemmat kokivat koulun ja opettajan tulevan tutummaksi Wilman avulla. Vanhemmat mainitsivat Wilman madaltavan kynnystä ottaa yhteyttä opettajaan hankalissakin asioissa ja asioiden tulevan käsitellyiksi Wilman avulla nopeammin.

Ainakin tieto tulee luotettavasti perille asti. Hankalistakin asioista on helppo kirjoittaa, ja asiat tulee käsiteltyä nopeammin. (8)

Yhteydenpito opettajaan on helppoa ja kynnys ottaa yhteyttä on matala kun on wilma. Ja se on hyvä asia. (9)

Wilman kautta saa edes vähän tietoa oman lapsen koulunkäynnistä (tuntimerkinnät). Tietenkin tiedon määrä on riippuvainen opettajan aktiivisuudesta. Jos wilmaa ei olisi nii tiedon määrä olisi varmasti niukempaa. Wilman välityksellä opettaja tulee tutummaksi. Ja jos opettaja on erittäin aktiivinen viestittäjä ja tuntimerkintöjen tekijä niin vanhempana on myös helpompi oppia tuntemaan opettajan tapaa työskennellä, opettaa, ohjata luokaa ja yksilöitä. Wilman välityksellä saa myös tietoa koulun tapahtumista esim vanhempainkerhon kokoukset, koulun juhlat ja erityisjärjestelyt eri tapahtumiin. (9)

Vanhempien mukaan viestien ja tiedotteiden perillemeno oli Wilman välityksellä varmempaa, kuin käytettäessä paperisia tiedotteita ja reissuvihkoja, jotka katoavat helposti matkan varrella tai unohtuvat oppilaiden reppuihin. Yksikanavaisuuden mainittiin selkiyttäneen tiedon etsimistä ja löytämistä. Aiemmin osa tiedotteista ja viesteistä tuli koteihin paperisina ja reissuvihkojen välissä, osa sähköpostin välityksellä ja osa koulun kotisivuille linkitettyinä. Nyt vanhemmat kokivat Wilman pääasialliseksi

viestintäkanavaksi ja toivoivat kaiken kouluasioita koskevan tiedottamisen keskittyvän Wilman välityksellä tapahtuvaksi. Asioiden hoitamista helpotti myös koulun muun henkilökunnan kuten terveydenhoitajan tavoittaminen Wilman kautta.

Jos kodin ja koulun välinen viestintä olisi reppupostin varassa, niin varmasti osa tiedoista ja tiedotteista jäisi saapumatta perille. Joten wilman avulla tiedot kulkevat varmemmin. Hyvää on myös se, että wilman kautta voi viestiä myös muun henkilökunnan kanssa esim. terveydenhoitaja. (8)

Tällä hetkellä sekavuutta aiheuttaa se että tietoa on saatavilla monesta paikasta: wilmasta, koulun omilta nettisivuilta, kunnan nettisivuilta ja luokalla on vielä joku oma osoite (one drive?) mistä löytyy lukkarit ja ryhmäjaot. Wilmaviestillä on tullut joskus syksyn alussa linkki luokan omille tiedotussivuille. Olisi hyvä ja huomattavasti helpompaa kun tiedot ja asiat löytyisivät yhdestä paikasta esim wilmasta. Tai sitten etusivulla olisi lapseni luokan linkit muille sivustoille ettei niitä tarvitsisi aina etsiä viestiketjuista. (5)

Wilman välityksellä tapahtuvan viestinnän ja vuorovaikutuksen haasteina vanhemmat kokivat viestien väärinymmärrysten mahdollisuuden. Etenkin, jos osapuolet eivät tunne toisiaan tai jos viestin on kirjoittanut kiireessä, voi väärinymmärrysten riski kasvaa. Cantell (2011, s. 264) on todennut kiireessä kirjoitettujen viestien voivan aiheuttaa joskus enemmän pahaa kuin hyvää, jos kirjattuja viestejä tulkitaan väärin. Puhelu tai tapaaminen kasvokkain antavat mahdollisuuden kysyä asioista tarkemmin. Yksi vastaajista mainitsi viestimisen Wilman kautta olevan mahdollisesti jopa liian helppoa, mikä saattaa lisätä turhien viestien määrää. Liika viestintä voi aiheuttaa vanhemmissa myös kyllästymistä ja turhautumista, jolloin aktiivisuus seurata Wilmaa vähenee ja yhteistyö kodin ja koulun välillä heikkenee.

Viestissä on väärinymmärryksen riski. (3)

Välillä väsyttää jatkuvat wilmaviestit jotka tuntuvat välillä turhilta. (4)

En halua saada lisää tietoa wilman kautta. Ajattelen, että tuntimerkintöjä tulee kun on aiheita ja tärkeät asiat ilmoitetaan pikaviestinä. Liika informaatio saa aikaan sen, että tärkeitäkin viestejä tulee seurattua huonommin. (4)

6.1.2 Oppimisen ja kasvun tuki

Tähän kategoriaan liittyy vanhempien maininnat Wilmasta oppilaan oppimisen ja kasvun tukena. Vanhemmat kokivat tärkeäksi saada monipuolista tietoa lapsensa koulunkäynnistä, sen sujumisesta, onnistumisista ja haasteista. Läksy- ja koealuemerkintöjen avulla vanhemmat tunsivat pysyvänsä paremmin kärryillä asioista, joita koulussa milloinkin opiskellaan ja pystyvänsä paremmin kotoa käsin osallistumaan ja tukemaan lapsensa opiskelua. Etenkin pienten oppilaiden vanhemmat kokivat tärkeäksi saada Wilmasta käytännön tietoa koulun tapahtumista ja aikatauluista.

Helpompi keskustella lasten kanssa kun tietää vähän paremmin että mitä koulussa tapahtuu. (9)

Vanhempien mahdollisuus auttaa ja olla osallisena on helpompaa, jos tieto koulusta tulee vanhemmille asti. (8)

Ekaluokkalaisten läksytiedot ovat tärkeitä, Samoin lukukauden tärkeät päivämäärät (lo-
mapäivät, juhlapäivät, jne.), tiedot retkistä, uimavuoroista, kirjastokäynneistä, jne. Mielestäni kaikkien alkuopetuksessa olevien lapsien ei voi odottaa muistavan kertoa vanhemmilleen siitä mitä pitää olla mukana koulussa päivän, kahden tai kolmen päästä. On hyvä, että vanhemmat voivat tukea lapsensa koulunkäyntiä myös käytännön asioissa. (9)

Myös koko luokan kuulumiset koettiin merkityksellisiksi. Vanhemmat kokivat Wilman kautta tulevan tiedon auttavan ja pohjustavan lapsen ja vanhemman välisiä keskusteluja kotona. Jos luokassa oli haasteita tai ongelmia, oli keskustelun aloittaminen Wilman kautta tulleen tiedon avulla helpompaa. Eräs vanhempi mainitsi opettajalta tulevan ajankohtaisen tiedon auttavan keskusteluissa myös luokan muiden vanhempien kanssa ja kokivat voivansa tiedon avulla yhdessä yrittää ratkaista ongelmia ja tukea lapsiaan.

Jos luokan ilmapiirissä jotain ongelmia; esim kiusaamista, häiriköintiä tms. Kun kaikki vanhemmat ovat tietoisia niin voisi yrittää myös vanhempien avulla löytää ratkaisuja ongelmiin. (11)

Minusta on tärkeää tietää myös miten koko luokalla menee, hyvät asiat ja haasteet ja jos luokassa on jotain erityisiä ilmiöitä (esim. ruokailuun, kaverisuhteisiin, luokkahenkeen, opiskelurauhaan liittyvät asiat.) Lapsen kanssa on silloin helpompaa keskustella myös kotona samoista asioista jos tietää että niiden asioiden kanssa kamppaillaan koulussa. (9)

Vanhemmat pitivät tärkeänä saada lapsensa koulunkäynnistä monipuolista tietoa ja etenkin positiivisten ja kannustavien viestien koettiin edistävän ja tukevan koulutyötä myös kotona. Positiivinen palaute paransi vanhempien mukaan kodin ilmapiiriä ja keskusteluyhteyttä lapseen. Kouluun liittyvistä asioista oli helpompi puhua ja lasta oli helpompi tukea, kun perusvire viesteissä ja merkinnöissä oli positiivinen.

Positiiviset tuntimerkinnot ovat selkeästi motivoivia ja tuottavat mielihyvää. (3)

Se tarpeellinen info eli kokeet, läksyt, aikataulumuutokset yms. Toinen ja vielä tärkeämpi asia on positiiviset merkinnät niin kuin jo aiemmin mainitsin. Lukuisat tutkimuksetkin puoltavat sitä seikkaa että positiivinen palaute saa aikaan lisää positiivisuutta, itsetunnon kasvua, vastuunottoa ja kaikkea sitä mikä on kasvavalle nuorelle tärkeää. (9)

6.1.3 Oppilaan aktiivinen rooli

Wilman merkitys oppilaan oman aktiivisuuden ja vastuunoton kehittymisessä mainittiin selkeimmin niiden lasten kohdalla, jotka kävivät jo yläastetta ja joilla oli oma Wilmasovellus käytössään. Heidän kohdallaan vanhemmat kokivat Wilman erittäin hyödylliseksi, koska lapsi pystyi itse tarkastamaan läksytiedot, koealueet, liikuntavarusteet, aikataulumuutokset ym. He pystyivät myös itse laittamaan opettajille viestiä tarpeen vaatiessa. Vanhemmat kokivat lapsensa olevan aktiivisia Wilman käytössä ja lapset aktivoivat siihen myös vanhempiaan. Positiiviset merkinnät koettiin motivoivan lapsia ja tuottavan heille mielihyvää.

Positiivinen suhtautuminen kaikenkaikkiaan. Lapsen kanssa jutellaan onko läksyt tsekattu wilmasta ja äitiä infotaan, että mene katsomaan viimeiset koetulokset ym. Toisaalta on myöskin hyvä että wilma toimii eräänlaisena "vahtina", eli jos siellä koulussa mokaillaan, niin wilma kertoo :) (5)

Myös ala-asteikäisten lasten vanhemmat kokivat tuntimerkintöjen ja läksytietojen aktiivoin lasta. Lapset olivat pyytäneet vanhempiaan tarkistamaan Wilmasta asioita ja lukemaan opettajan laittamia viestejä. Positiivisten viestien koettiin motivoivan ja innostavan lasta. Osa vastaajista koki Wilman kuitenkin pelkästään aikuisten välisenä tiedotuskanavana, eikä Wilmasta keskusteltu lasten kanssa.

Kannustavat viestit ovat tärkeitä etenkin jos lapsi on tosissaan koulun kanssa, mutta tarvitsee kannustusta onnistuakseen ja etenkin uskomisessa itseensä. Huonosta käytöksestä on hyvä tietää ajoissa, jotta kotona voi puuttua siihen. Jos lapsen koulunkäymisessä on tapahtunut muutoksia, haluan tietää niistä. (13)

Emme juuri keskustele Wilmasta lastemme kanssa. He tietävät, että opettajat lähettävät tiedotteita. (4)

6.1.4 Yhteistyö ja yhteisöllisyys

Vanhemmat kokivat Wilman yhtenä osana kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Wilma nähtiin hyvänä tiedotuskanavana ja -välineenä, jonka avulla vanhemmat kokivat koulun ja opettajan tulevan tutummaksi. Vanhemmat tunsivat myös pysyvänsä paremmin tietoisina koulun tapahtumista ja lapsensa koulunkäynnistä Wilman avulla. Vanhemmat kokivat Wilman kautta tulevan tiedon osallistavan heitä tukemaan lapsen koulunkäyntiä ja ohjaamaan keskusteluihin lapsen kanssa.

Meillä wilma on koettu hyväksi. Lapseni tietää että seuraan tuntimerkintöjä ja käymme niistä ja niiden pohjalta keskustelua koulun ja oppimisen sujumisesta. (sekä positiiviset että negatiiviset asiat). (14)

Koko luokkaa koskevien kuulumisien koettiin edistävän luokkahenkeä ja kaikkien oppilaiden hyvinvointia. Kun vanhemmat saivat tietoa, pystyivät he keskustelemaan myös keskenään lastensa asioista. Vanhemmat toivoivatkin Wilmaan vanhempien omaa keskustelukanavaa, jossa osallisina olisivat vain luokan vanhemmat. Koulujen vanhempainyhdistyksille ja luokkatoimikunnille toivottiin myös omaa keskustelukanavaa Wilmaan. Näin Wilma edistäisi myös vanhempien keskinäistä yhteistyötä. Tällä hetkellä vanhempien keskinäisen yhteistyön ja keskustelun kanavina toimivat erilaiset

sähköposti- ja Facebook-ryhmät. Vanhemmat toivoivat Wilmaa kehitettävän niin, että myös vanhempien keskinäinen yhteydenpito Wilman kautta olisi mahdollista.

Vanhemmille enemmän Wilmaviestejä jos luokassa on ongelmia, Vanhempia tulisi aktivoida olemaan enemmän kiinnostuneita lapsensa luokan asioista. (5)

Vanhemmat ovat keskenään yhteydessä puhelimitse tai sähköpostitse (silloin kun asia koskee koko luokkaa). Kolmosluokkalaisten vanhemmilla on oma FB-ryhmä. (4)

Olisi hyvä jos luokan vanhemmilla olisi oma keskustelu kanava mitä opettaja ei näkisi. (2)

Vaikka vanhemmat kokivat Wilman hyödyllisenä yhteistyövälineenä kodin ja koulun välillä ja pitivät Wilman välityksellä saatavaa tietoa tärkeänä, toivoivat he silti myös henkilökohtaisia tapaamisia opettajien kanssa sekä yhteistä toimintaa ja tapahtumia kodin ja koulun välillä.

Itse olen kokenut Wilman lähinnä tiedotuskanavana. Se on vain yksi osa kodin ja koulun ja koulun välistä yhteistyötä. Opettajien tapaaminen ja keskustelu heidän kanssaan kasvatusten, sekä kodin ja koulun yhteiset tapahtumat edistävät paremmin kodin ja koulun yhteistyötä kuin Wilma. (4)

6.1.5 Toimintamallit ja käytännöt

Vanhempien vastauksista nousi esille useita mainintoja Wilman käyttöön liittyvistä toimintamalleista ja käytännöistä. Vanhemmat mainitsivat opettajien käyttävän Wilmaa hyvin eri tavoin. Osa vastaajista koki, että jotkut opettajat käyttivät Wilmaa pääasiassa vain kielteisistä asioista ilmoittamiseen. Positiivisia viestejä ja kannustavaa palautetta toivottiin nykyisiä käytäntöjä enemmän.

Ala-asteella minua harmitti suuresti kun Wilma tuntui olevan käytössä opettajan puolesta vain negatiivisen viestinnän välineenä eli kun oli huomautettavaa, unohduksia, kinaa kavereiden kanssa tai häirintää tunneilla tms. Ikinä emme saaneet positiivista palautetta. Asia on aivan eri nyt kun poikani käy yläastetta. Nyt kaikki opettajat kirjoittavat positiivista palautetta ja itse olen vakaasti sitä mieltä, että kaikista löytyy jotakin

kehuttavaa ja että positiivisella palautteella saadaan aikaiseksi niin paljon enemmän.
(3)

Aktiivisuus Wilman käyttöön liittyen sai useita mainintoja. Vanhemmat mainitsivat suuria eroja opettajien aktiivisuudessa käyttää Wilmaa. Osa opettajista laitoi viestejä ja merkintöjä lähes päivittäin ja osa vain harvoin tai ei ollenkaan.

Positiivisia asioita eivät kaikki opettajat laita. Muuten ok tiedonkulku. (12)

Wilma on hyvä järjestelmä kunhan kaikki opettajat sitä käyttäisivät. (3)

Vanhemmat kokivat myös, että Wilmaa olisi voinut hyödyntää kodin ja koulun välisessä yhteistyössä nykyistä enemmän esimerkiksi, jos luokassa oli ongelmia kuten kiusaamista ym. Koteihin välittyvien viestien koettiin lisäävän vanhempien aktiivisuutta ja mahdollisuutta yhdessä vaikuttaa asioihin ja ratkaista ongelmia.

Jos luokan ilmapiirissä jotain ongelmia; esim kiusaamista, häiriköintiä tms. Kun kaikki vanhemmat on tietoisia niin voisi yrittää myös vanhempien avulla löytää ratkaisuja ongelmiin. (6)

Vanhempien oma aktiivisuus Wilman käytössä sai myös mainintoja. Yksi vastaajista mainitsi, että vanhempien pitäisi muistaa käydä lukemassa viestit ja vastata viesteihin pyydettyä. Osalle vanhemmista oli epäselvää, kuinka usein Wilmassa tulisi käydä viestejä tarkistamassa. Koululta oli joskus tullut viestejä liian myöhään, jolloin asioihin ei ollut ehditty reagoimaan koteissa.

Liian myöhään tulleet viestit koulusta saavat tunteen, että pitäisikö wilmaa seurata monta kertaa päivässä. (1)

Vanhemmat mainitsivat myös ajankäytön merkityksen Wilman käytössä. Vaikka vanhemmat kokivat Wilman käytön tärkeänä ja toivoivat opettajilta siihen aktiivisuutta, ei Wilman ei haluttu kuitenkaan vievän liikaa opettajien aikaa. He toivoivat opettajien voivan keskittyä oppilaisiin ja opettamiseen viestien kirjoittamisen sijaan.

Se ei saisi myöskään työllistää opettajia liikaa. Opettajan pitää saada käyttää aikansa oppilaisiin eikä wilmaviestien kirjoittamiseen. (9)

Vanhemmat mainitsivat erilaisten käytänteiden ja merkintätapojen aiheuttaneen välillä hämmennystä kodeissa ja jopa kateutta lasten kesken. Vanhemmat toivoivatkin koulujen yhtenäistävän Wilman käyttöön liittyviä toimintamalleja ja käytänteitä, jotta viestintä kodin ja koulun välillä olisi selkeämpää ja myös tasapuolisempaa kaikkien oppilaiden kesken.

Lasten keskuudessa on hieman kateutta, kun toisen opettaja laittaa usein hyvää palautetta ja toisen vaan niitä negatiivisia asioita. (2)

6.2 Vanhempien toiveita ja kehittämissuhteita Wilman käytön suhteen ja sovelluksen parantamiseksi kodin ja koulun yhteistyön edistämiseksi

6.2.1 Käytettävyys

Vanhemmat kokivat Wilman käytettävyyden pääosin helpoksi ja sujuvaksi. Etenkin mobiilisovellus koettiin helpoksi käyttää; tarvittava tieto löytyi nopeasti eikä kirjautumiseen kulunut aikaa. Etenkin monilapsisissa perheissä mainittiin yleisten koko koulua koskevien viestien tulevan turhaan joka lapselle. Samoista viesteistä tulevat viesti-ilmoitukset täyttivät myös vanhempien sähköposteja.

En enää koe hankalaksi mitään wilman osa-aluetta. Aiemmin mobiililaitteella oli haasteellista käyttää wilmaa ylipäätään, mutta mobiilisovellus on helpottanut käyttökoke-
musta. (4)

Sähköposti noteeraus tulleesta Wilma- viestistä hyvä mutta niistä pitäisi erottaa s-postin, esim otsikosta, että onko jokin ”yleinen” koulun tai luokan tai yhden oppilaan kohdistuva viesti. (3)

Eniten hermostuttavaa on se, että sähköpostiin tulee ilmoitus yhdestä saapuneesta Wilmaviestistä aina kaksi kertaa. Sähköposteja kertyy helposti paljon. (1)

Moni vastaajista mainitsi poissaoloilmoituksen tekemisen olevan jossain määrin hankalaa ja aikaa vievää ja toivoivat poissaoloilmoitusta varten omaa painiketta Wilman etusivulle. Myös viestin kohdistaminen oikealle opettajalle koettiin hankalaksi etenkin yläasteen puolella. Opettajia oli paljon ja vanhemmat eivät muistaneet, kuka opettaja mitään ainetta opettaa, ja mikä tunti lapsella milloinkin oli kyseessä. Viestien otsikointiin toivottiin myös parannuksia, jotta asian kiireellisyyttä olisi helpompi arvioida.

Poissaolojen ilmoittaminen löytyy tuntimerkinnöistä. Sille olisi hyvä olla ihan oma painike etusivulla ettei tarvitse aina etsiä ja ilmoituksen saisi tehtyä mahdollisimman nopeasti oman työpäivän siitä häiriintymättä. (8)

Nyt yläasteella on vähän hankalampaa kohdistaa viestiä oikein, koska opettajia on useampia ja aina ei itse muista kuka opettaja mitään ainetta opettaa, tai pikemminkin mikä tunti milloinkin kyseessä. (3)

6.2.2 Ohjaus ja koulutus

Vanhemmat olivat saaneet vaihtelevalla tavalla ohjausta ja koulutusta Wilman käyttöön. Osa vanhemmista oli saanut neuvoja vanhempainillassa, osa oli saanut kirjalliset ohjeet, osa ei ollut saanut ohjeita lainkaan. Vaikka suurin osa vanhemmista piti Wilman käyttöä yksinkertaisena ja helppona, mainitsi muutama kuitenkin kaivanneensa jonkinlaista opastusta ainakin alkuvaiheessa. Wilma-ohjelmaa kehitetään jatkuvasti ja uusia versioita otetaan käyttöön sopimuskohtaisesti. Uudempaan versioon siirryttäessä vanhemmat olivat kokeneet, ettei uuden version mahdollisesti muuttuneista toiminnoista ollut koulun kautta ohjeistettu millään tavalla.

Olen itse opetellut käyttämään Wilmaa. (11)

Eipä juuri mitään, silloin kun wilma otettiin käyttöön niin silloin vaan neuvottiin miten wilmaan kirjaudutaan, siinä se oikeesti oli. (5)

Ehkä yleisesti kertoa kaikista piirteistä ja osioista mitä sisältää...esim. tutkiessani löysin paljon infoa mitä en tiennyt siellä olevan...liikuntatuntien ohjelmaa yms. (3)

Myös poissaolojen merkitsemisessä oli ollut ongelmia muutamalla vanhemmalla ja tietoisuus erilaisten mobiilisovellusten saatavuudesta vaihteli vanhempien keskuudessa.

No esim. miten poissaolot voidaan merkitä, ja että puhelimeen voidaan asentaa Wilma, sen tiedon sain muualta. (1)

7. Luotettavuus

Tässä tutkimuksessa tavoitteenani oli tarkastella vanhempien ajatuksia Wilmasta kodin ja koulun välisenä yhteistyövälineenä. Toteutin tutkimuksen laadullisella tutkimusotteella, missä tavoitteena on ymmärtää ja selittää tutkimuskohdetta (Hirsjärvi ym. 2010, s. 181). Laadullisessa tutkimuksessa ymmärtäminen koetaan eläytymiseksi tutkimuskohteeseen, tutkittavaa ilmiötä pyritään ymmärtämään ja selittämään (Tuomi & Sarajärvi 2009, s. 27). Laadullinen tutkimus pyrkii jonkin sosiaalisen ilmiön mahdollisimman kokonaisvaltaiseen kuvaamiseen jostakin tietyistä näkökulmasta käsin. Laadullinen lähestymistapa pyrkii mahdollisimman lähelle tutkittavaa ilmiötä, se pyrkii kuvaamaan ja ymmärtämään ilmiötä tutkittavien näkökulmasta heidän omista kokemusmaailmoistaan käsin. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija tuo tutkittavien äänet kuuluviin ja pyrkii tulkitsemaan niitä merkityksiä, joita tutkittavat tarkasteltavasta ilmiöstä antavat. (Denzin & Lincoln 2000, s.3, Patton 1990, s.23–24). Tutkijan tulee tuntea ja ymmärtää tutkittavaa ilmiötä ja olla kiinnostunut tutkimuksen aihepiiristä (Eskola & Suoranta 1998). Ymmärtääkseen tutkittavien omin sanoin antamia merkityksiä, tulee tutkijan tuntea se sosiaalinen konteksti ja asetelma, jossa tutkittavat elävät (Janesick 2000, s.382). Omat kokemukseni Wilmasta sen käyttäjänä ja vanhempana auttoivat minua ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä ja eläytymään tutkittavien kokemusmaailmaan, sekä tulkitsemaan ja selittämään tutkittavien vastauksissaan antamia merkityksiä syvällisesti.

Käytin tutkittavien valinnassa harkinnanvaraista otantaa, sillä oli tärkeää saada vastauksia ihmisiltä, joilla oli kokemusta Wilman käytöstä kodin ja koulun yhteistyövälineenä. Tutkimuksen luotettavuuden ja kokonaisuuden kannalta oli hyödyksi, että tutkittavat olivat kiinnostuneita tutkimuksestani ja tutkimuksen aihepiiristä. (Eskola & Suoranta 2014, s.66, Patton 1990, s.169.) Koska laadullisessa tutkimuksessa keskitytään yleensä melko pieneen joukkoon tutkittavia ja aineistoa pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti ja kattavasti, koin tärkeäksi saada vastauksia mahdollisimman laajalta alueelta, eikä vain esimerkiksi yhden kunnan alueelta (Eskola & Suoranta 2014, s.18). Pienessä otoksessa voidaan maksimaalisen variaation avulla saada mahdollisimman laajasti erilaista vaihtelua näkemyksiin, ajatuksiin ja kokemuksiin. Vaikka tuloksia ei voida yleistää koskemaan laajemmin koko käyttäjäryhmää, niin

maksimaalisen variaation avulla voidaan näyttää vaihtelu, sekä merkittävät erot ja yhtäläisyydet tässä otoksessa. (Patton 1990, s.169.) Tutkimukseen osallistuneet vanhemmat vastasivat e-lomakkeen avoimiin kysymyksiin nimettöminä toisistaan tietämättä.

Vaikka laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä määrällisen tutkimuksen tavoin yleistyksiin, tutkimukseni luotettavuuden ja kattavuuden kannalta on merkitsevää, että 15 tutkittavan vastauksissa oli havaittavissa saturaatiota, eli vastauksissa alkoi olla toistoa eivätkä ne tuottaneet tutkimusongelman kannalta enää uutta tietoa. Saturaatiopisteen tavoittaminen on tutkijan subjektiivinen arvio, mutta yleensä tutkija sen havaitsee, kun analyysivaiheessa pääteemat ovat löytyneet, eikä uutta informaatiota enää jo olemassa oleviin teemoihin kerry. (Mäkelä 1990, Creswell 2008, Patton 1990). Myös aiemmissa tutkimuksissa tulokset tieto- ja viestintätekniikan käytöstä kodin ja koulun välisessä yhteistyössä ovat olleet samansuuntaisia (Rättilä 2006, Latvala 2007, Korhonen & Lavonen 2014).

Päädyin käyttämään analyysimenetelmänä Korhosen ja Lavosen (2014) tutkimuksessaan käyttämää luokittelu- ja analyysimenetelmää, mikä ohjasi minua pääkategorioiden eli pääteemojen hahmottamisessa ja nimeämisessä. Koin analyysin alkuvaiheessa haastavaksi aineiston rajaamisen, mikä johtui luultavasti tähän tutkielmaan nähden liian laajasta aineistosta sekä omasta kokemattomuudestani tutkijana. Avoimia kysymyksiä oli melko paljon ja vastaukset melko pitkiä, lisäksi 15 osallistujaa oli enemmän, mitä olin uskonut saavani mukaan tutkimukseeni. Aineistossa oli paljon mielenkiintoisia asioita ja Korhosen ja Lavosen (2014) tutkimuksessaan käyttämän luokittelevan avulla sain nostettua aineistostani esiin tutkimusongelman kannalta merkityksellisemmät seikat. Jos nyt lähtisin hankkimaan tutkimusaineistoa, pyrkisin muodostamaan kysymykset selkeämmin ja rajatummin tutkimusongelman mukaisten teemojen ympärille. Laadullisen aineiston loppumattomuuden vuoksi keskeistä on aineiston tarkka rajaus. Liikkeelle voi lähteä hyvinkin pienestä aineistosta ja pyrkiä rakentamaan siitä ehjää tulkintaa. Tarvittaessa aineistoa voi kerätä myöhemmin lisää. (Eskola & Suoranta 2014, s. 65, Mäkelä 1990, s. 52.)

8. Pohdintaa

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia vanhempien ajatuksia Wilmasta kodin ja koulun välisenä yhteistyövälineenä. Lisäksi halusin selvittää, millaisia toiveita ja kehittämissuhteita vanhemmilla on Wilman käytön suhteen kodin ja koulun yhteistyön edistämiseksi. Keräsin aineiston avoimella e-lomakkeella (LIITE 1), johon vastasi 15 Wilmaa käyttävää vanhempaa. Aineisto analysoitiin ja luokiteltiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla, jossa teoriaohjaavuus pohjautui pääosin Korhosen ja Lavosen (2014) tutkimushankkeessaan käyttämiin analyysimenetelmiin ja -tekniikoihin. Analyysissä nousi esiin seitsemän pääkategoriaa, joita seuraavaksi peilaan teoriaosuudessa esittelemiini kodin ja koulun yhteistyön osa-alueisiin ja teemoihin sekä aiempaan tutkimustietoon. Tulosten tulkinta merkitsee löydösten selittämistä, vastaamista miksi-kytymyksiin. Tulkinnassa esitellään seikkoja, joita tulosten kuvailussa ja suorissa lainauksissa ei vielä voi nähdä. Aineiston analyysin ja tulkinnan apuna käytetään aiemmin julkaistua aineistoa. (Patton 1990, s. 375–376.)

8.1 Yhteenveto ja tulkintaa

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen avulla halusin selvittää, millaisia ajatuksia vanhemmilla on Wilmasta ja sen käytöstä kodin ja koulun yhteistyövälineenä. Tutkimuskysymykseen vastattiin kappaleessa 6.1 viiden pääkategorian avulla. Nämä olivat 1) viestintä ja vuorovaikutus, 2) oppimisen kasvun tuki, 3) oppilaan aktiivinen rooli 4) yhteistyö ja yhteisöllisyys, 5) toimintamallit ja käytännöt.

Vanhempien vastauksista nousi vahvimmin esille Wilman merkitys kodin ja koulun välisessä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa. Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä Wilman kautta tapahtuvaan kodin ja koulun väliseen yhteydenpitoon. Vanhemmat kokivat Wilman käytön lisänneen, helpottaneen ja edistäneen kodin ja koulun välistä vuorovaikutusta. Vanhemmat kokivat, että Wilman avulla koulu tuli tutummaksi ja yhteydenpito kodin ja koulun välillä sujui vaivattomasti ja nopeasti mihin vuorokauden aikaan tahansa. Wilman kautta vanhemmat kokivat viestien perillemenon varmempana, kuin perinteisten reppuvihkojen ja paperisten tiedotteiden avulla. Yksikanavaisuuden koettiin helpottaneen viestintää kodin ja koulun välillä, kun kaikki viestintä oli sovittu

tapahtuvan Wilman välityksellä. Vanhemmat kokivat Wilman madaltaneen kynnystä ottaa yhteyttä hankalissakin asioissa ja kokivat opettajan vastaavan viesteihin nopeasti. Myös aiemmissa tutkimuksissa vanhemmat ovat todenneet tieto- ja viestintätekniikan helpottaneen, nopeuttaneen ja lisänneen kodin ja koulun välistä yhteydenpitoa vuorovaikutusta (Latvala 2006, s.117, Korhonen & Lavonen 2011, s. 110–111). Latvala (2006, s. 115) havaitsi Kivahko-kokeilussa opettajien ja vanhempien välisessä viestinnässä positiivisen yhteyden: mitä useammin opettaja oli laittanut Kivahko-viestejä, sitä useammin myös vanhemmat olivat olleet yhteydessä koulun suuntaan.

Haasteena Wilman kautta tapahtuvassa viestinnässä ja vuorovaikutuksessa vanhemmat mainitsivat viestien väärinymmärryksen mahdollisuuden. Myös Cantell (2011, s. 264) tuo esiin, että etenkin pikaisesti kirjoitetuissa viesteissä piilee mahdollisuus virheellisiin tulkintoihin, mikä voi vaikeuttaa yhteydenpitoa ja hyvän vuorovaikutuksen ylläpitämistä. Karhuniemi (2013, s. 72–73) toteaa, että pikaisesti kirjoitetuissa viesteissä sanamuotoja ja tyyliä ei välttämättä tule mietittyä tarpeeksi huolella, ja että viestinnässä selkeä ja kunnioittava kielenkäyttö edistää parhaiten hyvää yhteistyötä ja vuorovaikutusta kodin ja koulun välillä.

Lapsensa oppimisen ja kasvun tukena olemiselle vanhemmat kokivat Wilman kautta saatavan tiedon hyvin merkitykselliseksi ja hyödylliseksi. Vanhemmat kokivat Wilman kautta saatavan tiedon auttavan pysymään kärryillä lapsensa koulunkäynnistä ja mahdollistavan osallisuuden lapsen koulunkäyntiin kotoa käsin. Vanhemmat toivoivatkin saavansa Wilman kautta monipuolisesti tietoa ja kuulumisia lapsensa koulunkäynnin sujumisesta, onnistumisista ja haasteista. Etenkin pienempien oppilaiden kohdalla läksy- ja koealuemerkintöjen avulla vanhemmat kokivat voivansa auttaa ja tukea lapsiaan heidän opinnoissaan edistymisessään. Myös Metson tutkimuksessa haastatellut vanhemmat odottivat saavansa koulusta yleisten tiedotteiden lisäksi monipuolista tietoa ennen kaikkea oman lapsensa koulunkäynnistä (Metso 2004, s. 119).

Vanhemmat kokivat myönteisen ja kannustavan palautteen olevan tärkeä osa viestintää ja auttavan oppilaan kasvun tukemisessa. Wilman kautta tullut positiivinen palaute edisti vanhempien mukaan myönteistä ilmapiiriä kotona ja sen avulla keskusteluyhteyden luominen lapseen kouluun liittyvissä asioissa oli helpompaa. Myös aiemmat kodin ja koulun yhteistyötutkimukset osoittavat vanhempien haluavan kuulla lapsestaan

positiivisia asioita. Yhteydenpito ja ongelmiin tarttuminenkin on helpompaa, kun vuorovaikutusta rakennetaan myönteisyyden varaan (Metso 2002, s. 71). Oma lapsi on vanhemmilleen ainutkertainen ja erityinen, josta he toivovat kuulevansa hyvää (Ojala & Launonen 2003, s. 317). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (POPS 2014, s. 35–36) painotetaan kodin ja koulun välisen yhteistyön perustana myönteisyyttä ja kannustavia viestejä oppilaasta. Myös perusopetuksen laatukriteereissä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, s. 50–51) painotetaan positiivisten viestien merkitystä. Myönteisesti liikkeelle lähtenyt yhteistyö kantaa pitkälle ja helpottaa mahdollisten ongelmien ratkaisemista myöhemmin (Opetushallitus 2007, s. 18).

Oppilaan aktiivista roolia ja osallisuutta omaan koulunkäyntiinsä vanhemmat kokivat Wilman edistävän etenkin isompien lasten kohdalla. Vanhemmat kokivat Wilman hyödylliseksi koulunkäyntiä tukevaksi apuvälineeksi, sillä sen avulla lapsi pystyi itse tarkistamaan Wilmasta läksyt, koealueet, aikataulumuutokset ym. tärkeät viestit. Lapsen mahdollisuus viestiä itse opettajalle koettiin myös hyödylliseksi. Vanhemmat kokivat lapsensa olevan aktiivisia Wilman käytössä ja kokivat Wilman auttavan lasta ottamaan vastuuta omasta koulunkäynnistään. Lapset kannustivat myös vanhempiaan Wilman käyttöön, jos tiesivät siellä olevan tärkeitä viestejä tai positiivisia merkintöjä. Vanhemmat kokivat positiivisten merkintöjen tuottaneen mielihyvää, ja kokivat niiden edistyneen myönteistä ilmapiiriä kotona sekä oppilaan kouluintoa ja opiskelumotivaatiota. Lohman ja Matjasko (2010, s. 312–322) toteavatkin nuorten kaipaavan kuuntelevaa ja kannustavaa palautetta toiminnastaan ja vahvistusta omien kykyjensä tunnistamiseen ja kompetenssiinsa uskomiseen. Kodin ja koulun yhteistyöllä nuoren itsenäistymisprosessia voidaan tukea onnistuneesti antamalla hänelle vaikutusmahdollisuuksia omissa asioissaan ja kuuntelemalla hänen toiveitaan. Samalla kuitenkin nuoren on tärkeä tietää, että hänestä edelleen huolehditaan ja että koti ja koulu toimivat yhdessä ja yhteistyössä hänen parhaakseen. Korhosen ja Lavosen (2014, s. 146) mukaan sähköisiä yhteistyövälineitä, niiden käyttöä ja toimintamalleja kehitettäessä tulee huomioida oppilaan aktiivinen rooli. Oppilas ei saisi jäädä ulkopuoliseksi, vaan hänet tulee nähdä aktiivisena toimijana ja osallisena kodin ja koulun välisiä yhteistyötapoja suunniteltaessa. On tärkeää, että oppilas otetaan huomioon kaikessa kodin ja koulun välisessä vuorovaikutuksessa.

Yhteistyön ja yhteisöllisyyden edistäjänä Wilma koettiin yhdeksi yhteistyömuodoksi muiden joukossa. Wilma koettiin hyväksi tiedotuskanavaksi, jonka kautta tärkeä tieto kulki nopeasti ja luotettavasti. Wilman käytön lisäksi vanhemmat toivoivat kuitenkin muutakin yhteydenpitoa, kuten henkilökohtaisia tapaamisia sekä luokan ja koulun yhteisiä tapahtumia. Tutkimusten mukaan vanhemmilla on hyvin erilaisia toiveita kodin ja koulun välistä yhteydenpitoa kohtaan. Toiselle riittää viestiminen, toiset toivovat enemmän henkilökohtaisia tapaamisia, vanhempainiltoja ja yhteisöllisyyttä. Kouluissa tuleekin pohtia, miten erilaisia toiveita ja odotuksia voidaan huomioida ja mahdollistaa vanhempien osallistuminen yhteistyöhön eri tavoin. (Arminen, Helenius, Lång & Metso 2013, s. 233, Korpinen 2010, Vuorinen 2000.)

Koko luokkaa koskevien kuulumisten avulla vanhemmat kokivat saaneensa konkreettisemmän kuvan lapsensa koulunkäynnistä ja niiden avulla keskustelu kouluun liittyvistä asioista lapsen kanssa helpottui. Launonen, Pohjola ja Holma (2004, s. 97–98) toteavat tiiviin yhteydenpidon kannattelevan lasta ja lisäävän koko perheen sosiaalista hyvinvointia ja jaksamista. Kun vanhemmat tietävät, mitä koulussa tapahtuu, on lapsen kanssa helpompi keskustella ajankohtaisista asioista myös kotona. Vanhemmat kokivat luokan yhteisten kuulumisten edistävän myös luokkahenkeä ja mahdollistavan vanhempien keskinäisen keskustelun yhteisistä asioista. Koulujen vanhempainyhdistyksille ja luokkatoimikunnille toivottiin omaa keskustelukanavaa Wilmaan. Näin Wilma edistäisi myös vanhempien keskinäistä yhteistyötä. Tällä hetkellä vanhempien välisen yhteistyön ja keskustelun kanavina toimivat erilaiset sähköposti- ja Facebook-ryhmät. Kodin ja koulun yhteistyön merkittävänä osa-alueena nähdään edellytysten luominen myös vanhempien keskinäiselle yhteydenpidolle ja vuorovaikutukselle. Huoltajien välistä vuorovaikutusta tulee edistää ja luoda pohjaa vanhempien verkostoitumiselle ja vanhempainyhdistystoiminnalle. Yhteisöllisyyden edistäminen ja vanhempien osallisuuden lisääminen antaa tukea opettajien ja koulun työlle ja vahvistaa koko kouluyhteisön hyvinvointia. (esim. POPS 2014, s. 35–36, Opetushallitus 2007, s. 9–10, Launonen, Pohjola & Holma 2004, s. 97–98).

Toimintamallit ja käytännöt Wilman käytössä saivat vanhempien vastauksissa paljon mainintoja. Vanhemmat kokivat suuria eroja koulujen ja opettajien tavoissa käyttää Wilmaa, minkä todettiin aiheuttavan joskus hämmennystä etenkin useamman lapsen perheissä. Vanhemmat kokivat, että osa opettajista käytti Wilmaa hyvin aktiivisesti ja

osa hyvin harvoin. Osa koki opettajien käyttävän Wilmaa vain negatiivisista asioista ilmoittamiseen. Osa vanhemmista koki myös epätietoisuutta, kuinka usein Wilmassa tulisi käydä tarkistamassa viestejä. Vanhemmat toivoivatkin koulujen luovan Wilman käytölle yhteiset toimintamallit ja käytänteet, jolloin viestiminen ja palautteiden antaminen olisi selkeämpää ja tasapuolisempaa eri oppilaiden välillä. Lahtinen (2011 s. 317) tuo esille, että yhteisistä pelisäännöistä sopiminen on tärkeää ja että vanhemmille tulee kertoa, kuinka usein vanhempien oletetaan olevan yhteydessä kouluun. Wilman kohdalla voidaankin ajatella, että vanhemmille tulee kertoa, kuinka usein heidän toivotaan käyvän lukemassa Wilmaan tulleet viestit. Useat aikaisemmat tutkimukset ja suositukset painottavat yhtenäisten käytänteiden ja toimintamallien luomista kodin ja koulun väliselle yhteydenpidolle, niiden luomista yhteistyössä vanhempien ja oppilaiden kanssa sekä myös niiden toimivuuden säännöllistä arviointia (ks. esim. Helenius 2013, s. 125, Korhonen & Lavonen 2011, s. 120–122, Lahtinen 2011, s. 325, Lämsä 2013, s. 57, Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, s. 50–51, Peltonen 2005, s. 24, s. Rättilä 2007, s. 5–6, Suomen vanhempainliitto 2013, s. 5–6.) Lahtinen (2011, s. 325) korostaa, että yhteydenpidon periaatteita linjattaessa tulee koko koulun henkilöstö ja huoltajat myös sitouttaa niihin.

Toisen tutkimuskysymyksen avulla halusin selvittää, millaisia toiveita ja kehittämisehdotuksia vanhemmilla on Wilman käytön suhteen ja sovelluksen parantamiseksi kodin ja koulun yhteistyön edistämiseksi. Tutkimuskysymykseen vastattiin kappaleessa 6.2 kahden pääkategorian kautta. Kategoriat ovat 1) käytettävyys 2) ohjaus ja koulutus.

Wilman käytettävyyden vanhemmat kokivat pääosin helpoksi ja sujuvaksi. Etenkin mobiilisovellus koettiin nopeaksi käyttää. Monilapsisissa perheissä mainittiin yleisten koko koulua koskevien viestien tulevan turhaan joka lapselle. Poissaoloilmoituksen tekemisen nettiselaimella mainittiin olevan jossain määrin hankalaa ja aikaa vievää. Vanhemmat toivoivatkin poissaoloilmoitusta varten omaa painiketta Wilman etusivulle. Myös viestin kohdistaminen oikealle opettajalle koettiin jossain määrin hankalaksi etenkin yläasteen puolella. Opettajia oli paljon ja vanhemmat kokivat välillä hankalaksi muis-
taa, kuka opettaja mitäkin ainetta opettaa, tai mikä tunti milloinkin on meneillään. Viestien otsikointiin toivottiin myös parannuksia, jotta asian kiireellisyyttä olisi helpompi arvioida. Latvala (2006, s. 125) on todennut sovelluksen käytettävyydellä olevan

merkitystä toimivalle yhteistyölle. Kun viestintä Kivahko-sovelluksella koettiin helpoksi ja vaivattomaksi, myönteinen vuorovaikutus kodin ja koulun välillä lisääntyi.

Ohjausta ja koulutusta Wilman käyttöön vanhemmat olivat saaneet vaihtelevissa määrin. Osaa vanhemmista oli opastettu vanhempainillassa ja osalle oli jaettu kirjalliset ohjeet. Muutama vanhempi mainitsi, ettei ollut saanut ohjeita lainkaan. Vaikka Wilmaa pääosin kuvailtiin yksinkertaiseksi käyttää, niin osa vanhemmista koki, että Wilman käyttöön olisi hyvä saada heti aluksi tarkempi ohjeistus, jotta kaikki sen ominaisuudet tulisivat tutuiksi. Vanhemmat myös kokivat, että heidät tulisi pitää tarkemmin ajan tasalla myös uusista päivityksistä, jolloin muuttuneet toiminnot eivät aiheuttaisi hämmennystä. Koulujen aktiivisuutta Wilman käytön opastuksessa tulisi lisätä ja olisikin toivottavaa, että toimintamallien ja käytäntöjen yhtenäistämisen lisäksi koulut ottaisivat tavoitteeksi myös säännöllisen ohjauksen ja tuen antamisen Wilman käytössä. Korhonen ja Lavonen (2011, s. 121) toteavat, että tietotekniikan käyttöönotossa tulee kiinnittää huomiota käyttäjien mukanaoloon käyttöönottoprosessin alusta asti sekä pitkäjänteiseen tukeen prosessin aikana.

8.2 Lopuksi

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia vanhempien ajatuksia Wilmasta kodin ja koulun välisenä yhteistyövälineenä. Halusin tutkimuksessani tuoda esiin nimenomaan vanhempien äänen ja heidän näkökulmansa aiheeseen, sillä vanhempien näkökulman huomioiminen on tärkeä osa kodin ja koulun välisen yhteistyön edistämistä ja kehittämistä. Kasvatuskumppanuuden ja yhteisen ymmärryksen rakentamiseen tarvitaan kaikkien osapuolten tasavertaista kuulemistä. (Haapaniemi & Raina 2014, s. 85.) Rimpelä (2013, s. 21) nostaa esiin vanhemmuuden ja kotikasvatuksen tutkimustarpeen. Kasvatustieteellinen tutkimus on Rimpelän mukaan keskittynyt kouluun, jolloin tutkimustietoa vanhemmuuden ja kotikasvatuksen muutoksista on kertynyt hyvin vähän. Tällöin keskustelu vanhemmuudesta, sen nykytilasta ja haasteista on jäänyt arkisten kokemusten ja niistä tehtyjen johtopäätösten varaan.

Keräsin aineiston avoimella e-lomakkeella (LIITE 1), johon vastasi 15 Wilmaa käyttävää vanhempaa. Taustakysymyksinä (LIITE 1) selvitin vastaajien sukupuolen, Wilman

käyttökokemukset vuosina, käyttökokemukset ala- ja yläasteen puolella sekä käytön eri laitteilla. Koska 15 vastaajasta vain kaksi oli miehiä, ei vertailua sukupuolten välisistä eroista ollut kannattavaa tehdä. Myöskään muiden taustakysymysten perusteella ei ollut luontevaa tehdä selkeitä vertailuja analyysivaiheessa. Esimerkiksi hankaluudet Wilman käytettävyydessä eivät näyttäneet olevan yhteydessä Wilman käyttökokemuksiin vuosissa. Taustatietojen huomioiminen tutkimuksen analyysivaiheessa olisi ollut merkityksellisempää, jos otanta olisi ollut suurempi.

Lähdin tekemään tutkimusta omien kokemusteni ja julkisuudessa olleiden keskusteluiden ja mielipiteiden innoittamina, mutta avoimin mielin. Pyrin näkemään ilmiön taakse ilman ennakkokäsityksiä ja -odotuksia tutkimuksen tuloksista. Avoimet kysymykset pyrin asettamaan niin, että tutkittavilla oli mahdollisuus vastata Wilman käyttöön liittyviin asioihin mahdollisimman laajasti, kuvailevasti ja kattavasti, omin sanoin. Tiedustellesani tuttaviltani kiinnostusta osallistua tutkimukseeni, herätti aihe heissä ajatuksia ja mielenkiintoa. 15 vanhempaa olikin enemmän kuin uskalsin toivoa osallistumaan ja vastaamaan kyselylomakkeeseen. Näkisin, että vastaajat kokivat aihepiirin tärkeäksi ja tunsivat, että heillä oli tutkimukselleni jotakin annettavaa.

Toisin kuin julkisuudessa esiin tulleiden mielipiteiden perusteella olisi voinut ajatella (mm. Facebook 2016, Yle Uutiset 4.2.2015, HS 22.11.2015, HS 18.10.2019) näyttäytyivät vanhempien ajatukset ja kokemukset Wilmasta tässä tutkimuksessa pääosin myönteisessä valossa. Suhteellisen pieni aineisto selittää mahdollisesti ainakin osan myönteisyyden korostumisesta, suurempi aineisto saattaisi tuoda esiin enemmän myös kielteisiä näkemyksiä. Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä Wilman kautta tapahtuvaan kodin ja koulun väliseen yhteydenpitoon. Vanhemmat kokivat Wilma-liittymän ja etenkin mobiilisovelluksen vaivattomaksi ja helpoksi käyttää, kirjautumiseen ei kulunut aikaa ja tarvittava tieto löytyi nopeasti. Vanhemmat pitivät Wilmaa nykyaikaisena tiedotuskanavana, jonka avulla viestit ja tiedotteet tulivat varmuudella perille ajasta tai paikasta riippumatta. Wilman avulla vanhempien oli helppo ottaa yhteyttä opettajaan, ja vanhemmat kokivat opettajien vastaavan viesteihin melko nopeasti. Wilman koettiin lisäävän ja edistävän kodin ja koulun välistä yhteydenpitoa ja koulun koettiin tulevan tutummaksi Wilman avulla.

Vanhemmille oli tärkeää saada säännöllistä ja monipuolista tietoa lapsensa oppimisesta ja koulunkäynnistä. Erityisesti positiivinen palaute koettiin tärkeäksi. Myös koko luokan kuulumisia toivottiin. Vanhemmat kokivat voivansa tukea lastaan ja tämän koulunkäyntiään Wilman kautta tulevan tiedon avulla ja säännöllinen tieto auttoi vanhempia pysymään kärryillä lapsensa kouluasioissa. Useat tutkimukset osoittavat vanhempien olevan kiinnostuneita lastensa koulunkäynnistä ja he toivovat saavansa tietoa lastensa oppimisesta ja koulunkäynnin sujumisesta. Haasteena hyvälle yhteistyölle on nähty mm. ajan riittämättömyys. (esim. Metso 2004, s. 125, Siniharju 2003, s. 174–175). Myös tässä tutkimuksessa tuli esiin vanhempien toive saada monipuolista tietoa lastensa koulunkäynnistä. Tämän tutkimuksen valossa voisi todeta vanhempien myönteisten ajatusten selittyvän mahdollisesti sillä, että Wilman avulla vanhemmat ovat saaneet lapsensa koulunkäynnistä ja oppimisesta aiempaa enemmän tietoa ja he kokevat Wilman toimivaksi ja nopeaksi tavaksi viestiä ja toimia yhteistyössä koulun kanssa.

Tutkimustuloksissa nousi voimakkaasti esiin vanhempien kokemukset opettajien erilaisista tavoista käyttää Wilmaa. Vanhemmat kokivat, että osa opettajista käytti Wilmaa usein, osa hyvin harvoin ja osa käytti Wilmaa pelkästään negatiivisten asioiden ilmoittamiseen. Vanhemmat toivoivatkin yhtenäisten toimintamallien ja käytänteiden luomista kouluihin, jotta viestinnästä tulisi tasapuolista kaikkien oppilaiden kesken. Myös aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu kodin ja koulun yhteistyön perustuvan liian usein vain negatiivisista asioista tiedottamiseen (esim. Metso 2004, s. 126). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan kodin ja koulun yhteistyön tulee perustua myönteisyydelle (POPS 2014, s. 35–36) ja kodin ja koulun yhteistyötä ja siihen liittyviä käytänteitä tulisi suunnitella yhdessä kaikkien osapuolten kesken (POPS 2014, s.9–13). Koska Wilma on tänä päivänä merkittävä osa kodin ja koulun välistä yhteistyötä, tulisi myös siihen liittyvät toimintamallit ja käytänteet luoda kouluihin yhdessä vanhempien, oppilaiden ja koulun henkilökunnan kanssa. Myös aikaisemmissa tutkimuksissa ja suosituksissa tuodaan esille yhtenäisten ja yhdessä luotujen toimintamallien ja käytänteiden merkitys TVT:n käytössä kodin ja koulun välillä (esim. Korhonen & Lavonen 2011, s. 120–122, Suomen vanhempainliitto 2013, s. 5–6).

Vanhempien toiveet koko luokkaa koskevista viesteistä ja vanhempien oman viestintäkanavan toivominen Wilmaan osoitti mielestäni vanhempien olevan kiinnostuneita myös yhteisistä asioista ja kokevan yhteisöllisyyden tärkeänä osana kodin ja koulun

yhteistyötä. Vanhemmat kokivat, että Wilmaa voisi hyödyntää kodin ja koulun välisessä yhteistyössä nykyistä enemmän, esimerkiksi jos luokassa oli ongelmia kuten kiusaamista. Koteihin välittyvien viestien koettiin lisäävän vanhempien aktiivisuutta ja mahdollisuutta yhdessä vaikuttaa asioihin ja ratkaista ongelmia. Useat tutkimukset ja asiakirjat painottavat koulun tehtävää yhteisöllisyyden ja vanhempien keskinäisen verkostoitumisen edistäjänä (kts. mm. POPS 2014, s.35–36, Opetushallitus 2007, s. 9–10, Launonen, Pohjola & Holma 2004, s. 97–98). Vanhempien keskinäinen verkostoituminen kannattelee lasta ja lisää koko perheen sosiaalista hyvinvointia ja jaksamista (Rimpelä 2013, s.46, Launonen, Pohjola & Holma 2004, s. 97–98). Tämän tueksi voitaisiin pohtia Wilma-ohjelman kehittämistä niin, että sinne olisi mahdollista luoda myös vanhempien välisiä keskustelukanavia. Myös vanhempaintoimikunnilla voisi olla omat kommunikaatioväylänsä Wilmassa. Kuten aiemmissa tutkimuksissa (Korhonen & Lavonen 2011, Latvala 2006), myös tässä tutkimuksessa vanhemmat kokivat yksikanavaisuuden helpottaneen lastensa koulunkäynnin seuraamista, joten olisi tärkeää, että Wilman avulla voitaisiin edistää myös vanhempien keskinäistä yhteistyötä ja verkostoitumista.

Mielenkiintoinen jatkotutkimuksenkohde olisi tutkia opettajien ja oppilaiden kokemuksia Wilmasta ja verrata tuloksia keskenään. Toinen mielenkiintoinen tutkimuskohde samasta aihepiiristä olisi tarkastella kuntien ja koulujen paikallisia opetussuunnitelmia ja selvittää, millaisia sähköisiin viestintävälineisiin ja kodin ja koulun yhteistyöhön liittyviä toimintamalleja ja käytänteitä niissä mainitaan.

Lähteet

Ahtola, A. (2016). Koulutulokkaan tukiverkko – nivelvaiheyhteistyö esikoulun ja alkuopetuksen välillä. Teoksessa Ahtola, A. (toim.), *Psyykinen hyvinvointi ja oppiminen* (s. 170–184). PS-Kustannus.

Alasuutari, M. (2006). Kulttuuriset kehykset kasvatusvuorovaikutuksessa. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa A. R., & Rasku-Puttonen, H. (toim.), *Kasvatusvuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino.

Alasuutari, P., & Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0* (4. uud. p.). Vastapaino.

Arminen, M., Helenius, J., Lång, N., & Metso, T. (2013). Reissuvihkosta dialogiin. Teoksessa A-L. Lämsä (toim.), *Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development : experiments by nature and design* . Harvard University Press.

Cantell, H. (2011). *Vaikeat vanhemmat, kurjat kollegat?: ratkaiseva vuorovaikutus aikuisten kesken*. PS-kustannus.

Creswell, J. W. (2008). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (3rd ed.). Upper Saddle River: Pearson.

Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (2000). *Handbook of qualitative research* (2nd ed.). Thousand Oaks (Calif.).

Elo, S. & Kyngäs, H. (2008). *The qualitative content analysis process*. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), pp. 107-115. doi:10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x

Eloranta, S. (2000). Kehityskeskustelu vanhempien näkökulmasta. Teoksessa Ahlbom, A., & Vuorinen, J. (2000). *Arviointi ja kehityskeskustelu: koko kuva oppijasta* (s. 64–85). Jyväskylä: PS-kustannus.

Epstein, J. L. (2002). *School, family and community partnership: Your handbook for action*. Thousand Oaks, Ca: Corwin Press, cop. 2002.

Epstein, J. (2008). *Improving family and community involvement in secondary schools*. *The Education Digest*, 73(6), 9–.

Eskelinen, A., & Hämäläinen, J. (2000). *Rakkautta ja rajoja kasvatukseen: yhdessä elämään*. Kirjapaja.

Eskola, J. & Suoranta, J. (2014). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Facebook (2016). *Wilma pilasi elämäni*. Luettu 23.2.2016. www.facebook.com/WilmaPilasiElamani

Foddy, W. (1993). *Constructing questions for interviews and questionnaires: Theory and practice in social research*. Cambridge: Cambridge University Press.

Haapaniemi, R., & Raina, L. (2014). *Rakenna oppiva ryhmä: pedagogisen viihtymisen käsikirja*. PS-Kustannus.

Helenius, J. (2013). Reissuvihkosta dialogiin – yhteenveto. Oppaassa *Reissuvihkosta dialogiin – ideoita kodin ja koulun yhteistyöhön* (s. 124-127). Luettu 5.8.2020. https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaaw-wwstructure/113074_reissuvihkosta_dialogiin_ideoita_kodin_ja_koulun_yhteistyohon.pdf

Helsingin Sanomat (22.11.2015). *Mielipide: Wilma-viesteissä on vanhemmilta ylilyön-tejä, väsynyt opettaja kirjoittaa*. Luettu 22.2.2016. <http://www.hs.fi/mielipide/a1448077848505?ref=hs-art-luetuimmat-3>)

Helsingin Sanomat (18.10.2019.) *Mielipide: Koulujen kirjavat viestintäkäytännöt hämmentävät vanhempia*. Luettu 19.10.2020.

<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000006276221.html>

Henderson, A. T. & Mapp, K. L. (2002). *A new wave of evidence: The impact of school, family, and community connections on student achievement*. Luettu

28.2.2016. <https://www.sedl.org/connections/resources/evidence.pdf>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2010). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi

Janesick, V.J. (2000). The choreography of qualitative research design – Menuets, improvisations and crystallization. In Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2nd ed.) (pp. 379–399). Thousand Oaks (Calif.).

Jeynes, W. (2010). Effects of parental involvement on experiences of discrimination and bullying. In W. Jeynes (Eds.), *Family factors and the educational succes of children* (pp. 253–266). NY: Routledge.

Järvinen, K., & Kolbe, L. (2002). *Onks ketään kotona? : kasvatuksen suuntaa etsimässä* . Tammi.

Karhuniemi, T. (2013). Kodin ja koulun välinen viestintä. Teoksessa Lämsä, A. (toim.), *Verkosto vahvaksi: toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa* (s. 71-91). PS-kustannus.

Karila, K. (2006). Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa A. R., & Rasku-Puttonen, H. (toim.), *Kasvatusvuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino.

Karppinen, A. & Pihlava, P. (2016). Turvallinen vuorovaikutus kasvun ja oppimisen perustana. Teoksessa Ahtola, A. (2016). *Psyykinen hyvinvointi ja oppiminen* (s. 115-146). PS-kustannus.

Korhonen, T. & Lavonen, J. (2011). Meidän luokan juttu – tieto- ja viestintäteknikka kodin ja koulun yhteistyön tukena. Teoksessa M. Kankaanranta (toim.), *Opetusteknologia koulun arjessa* (s.101–123). Jyväskylän yliopisto.

Korhonen, T. & Lavonen, J. (2014). Tieto- ja viestintäteknikka kodin ja koulun yhteistyön tukena. Teoksessa H. Niemi & J. Multisilta (toim.), *Rajaton luokkahuone* (s.131–151). Jyväskylä: PS-kustannus.

Korpinen, E. (2010). Vanhemmat kyläkoulun voimavarana. Teoksessa E. Korpinen (toim.), *Eläköön kyläkoulu* (s.182–200). Jyväskylä: PS-kustannus.

Krippendorff, K. (2004). *Content analysis : an introduction to its methodology* (2nd ed.). Sage.

Lahtinen, N. (2011). *Oppilaan oikeudet ja vanhempien vastuu*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Latvala, J-M. (2006). *Digitaalisen kommunikaatiosovelluksen kehittäminen kodin ja koulun vuorovaikutuksen edistämiseksi*. Jyväskylän yliopisto.

Launonen, L. & Pulkkinen, L. (2004). Koulu kasvuyhteisönä. Teoksessa L. Launonen & L. Pulkkinen (toim.), *Koulu kasvuyhteisönä* (s.13–75). Jyväskylä: PS-kustannus.

Launonen, L., Pohjola, K. & Holma, P. (2004). Kodin ja koulun yhteistyö voimavaraksi. Teoksessa L. Launonen & L. Pulkkinen (toim.), *Koulu kasvuyhteisönä* (s.91–111). Jyväskylä: PS-kustannus.

Lohman, B.J. & Matjasko J.L. (2010). Creating school-family partnerships in adolescence – Challenges and opportunities. In Christenson, S., & Reschly, A. (2009). *Handbook of school-family partnerships* (s. 312-341). Routledge.

Lonka, K. (2015). *Oivaltava oppiminen*. Helsinki: Otava.

Luomanen, J. (2010). Straussilainen Grounded theory -menetelmä. Teoksessa Ruusuvoori & Nikander & Hyvärinen (toim.), *Haastattelun analyysi*. (s. 351-371). Tampere. Vastapaino.

Lämsä, A-L. (2013). Mistä kasvatuskumppanuudessa on kyse? Teoksessa A-L. Lämsä (toim.), *Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis. Forum : *Qualitative Social Research*, 1(2), .

Metso, T. (2002). Hyvä alku kodin ja koulun yhteistyölle. Teoksessa O. Saloranta (toim.), *Ensimmäiset kouluvuodet – Perusopetuksen vuosiluokkien 1–2 opetus* (s.68–74). Opetushallitus.

Metso, T. (2004). *Koti, koulu ja kasvatusta – kohtaamisia ja rajankäyntejä*. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura.

Mäkelä, K. (1990). Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta . Gaudeamus.

Närhi, V., Paananen, M., Karhu, A. & Savolainen, H. (2016). Hyvän käyttäytymisen ja tarkkaavuuden tukeminen koulussa. Teoksessa Ahtola, A. (toim.), *Psyykinen hyvinvointi ja oppiminen* (s. 185–207). PS-kustannus.

Ojala, T. & Launonen, L. (2003). Kodin ja koulun yhteistyö – pakkopullaa vai kasvatuskumppanuutta? Teoksessa O. Ikonen & P. Virtanen (toim.), *HOJKS II – yksilölliset opetussuunnitelmat ja opetus* (s.313–324). Jyväskylä: PS-kustannus.

Opetusalan eettisen neuvottelukunnan kannanotto. 18.1.2007. *Kodin ja koulun yhteistyö kuuluu opettajan ammattietiikkaan*. Katsottu 5.8.2020.

https://www.oaj.fi/contentassets/7319e41ad02946cd99cfa3a437e36a55/kodin_ja_koulun_yhteistyö_18012007.pdf

Opetushallitus (2007). *Laatua kodin ja koulun yhteistyöhön*. Luettu 5.8.2020.

<https://docplayer.fi/149896-Laatua-kodin-ja-koulun-yhteistyohon-opetushallitus.html>

Opetushallitus (2012). *Sosiaalisen median opetuskäytön suositukset*. Luettu 24.4.2016. http://www.oph.fi/download/140104_sosiaalisen_median_opetuskayton_suosituks.pdf

Opetushallitus (2020). *Kodin ja koulun yhteistyö*. Luettu 7.8.2020.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kodin-ja-koulun-yhteistyö>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2012). *Perusopetuksen laatukriteerit*. Luettu 15.4.2006.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/okm29.pdf?lang=fi>

Opetushallitus (2016). *Kodin ja koulun yhteistyö perusopetuksessa*. Luettu

28.2.2016. http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/kodin_ja_koulun_yhteistyö

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods* (2nd. ed.). Newbury Park (Calif.): Sage.

Peltonen, H. (2005). Kodin ja koulun yhteistyö. Teoksessa H. Peltonen (toim.), *Opiskelun tuki esi- ja perusopetuksessa – Virikkeitä ja toimintamalleja yleisen ja erityisen tuen järjestämiseksi* (s. 16–39). Opetushallitus.

Perusopetuslaki (1998). 21.8.1998/628. Luettu 25.2.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L7P29>

POPS (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Helsinki: Opetushallitus.

Rimpelä, M. (2013). Kasvatuskaaoksesta yhteiseen ymmärrykseen. Teoksessa Lämsä, A. (toim.), *Verkosto vahvaksi: toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa*. PS-kustannus.

Robson, C. (2011). *Real world research: a resource for users of social research methods in applied settings* (3rd ed.). Wiley.

Rättilä, T. (2007). *Sosiaalisen median mahdollisuudet kodin, koulun ja kunnan viestinnässä*. Tampereen yliopisto.

Saukkonen, S., Moilanen, P., & Alanen, R. (2018). *Vastuuseen kasvaminen ja kasvattaminen*. Suomen Kasvatustieteellinen Seura FERA.

Siniharju, M. (2003). *Kodin ja koulun yhteistyö peruskoulun alkuopetusluokilla*. Helsinki: Yliopistopaino.

Starsoft (2016). *Tietoa meistä*. Luettu 28.2.2016.

<https://www.starsoft.fi/fi/tietoa-meista>

Starsoft (2016)a. *Tietoa meistä*. Luettu 28.4.2016. <https://www.starsoft.fi/fi/tietoa-meista>

Starsoft (2016)b. *Wilma*. Luettu 28.4.2016. <https://www.starsoft.fi/fi/wilma>

Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory* (2nd ed.). Sage.

Suomen vanhempainliitto (2013). *Tieto- ja viestintäteknikka kodin ja koulun yhteistyössä – Muistio opetus- ja kulttuuriministeriölle sekä opetushallitukselle*. Luettu 24.4.2016. http://www.vanhempainliitto.fi/filebank/1527-24_5_2013_Muistio_okm_ja_o-ph_tieto_ja_viestintateknikka_kodin_ja_koulun_yhteistyossa.pdf

Suomen vanhempainliitto (2015). *Vanhempien Barometri 2015*. Luettu 22.2.2016.
<http://www.vanhempainliitto.fi/filebank/2775-BAROMETRI2015NETTIIN.pdf>

Suomen vanhempainliitto (2018). *Vanhempien Barometri 2018*. Luettu 17.8.2020.
https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2018/11/Vanhempien-Barometri-2018_raportti.pdf

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Ukskoski, T. (2018). Moraalikasvatus kodin ja koulun yhteistyönä. Teoksessa Saukkonen, S., Moilanen, P., & Alanen, R. (toim.), *Vastuuseen kasvaminen ja kasvattaminen* (s. 135–150). Suomen Kasvatustieteellinen Seura FERA.

Visma (2016). *Wilman matka jatkuu*. Luettu 2.11.2020.
<https://www.visma.fi/blog/wilman-matka-jatkuu/>

Visma (2019). *Toimitusjohtajan katsaus: Wilman tulevaisuus on yhteistyössä ja avoimuudessa*. Luettu 2.11.2020.
<https://www.visma.fi/blog/toimitusjohtajan-katsaus-wilman-tulevaisuus-on-yhteistyossa-ja-avoimuudessa/>

Visma (2020). *Wilma*. Luettu 2.11.2020.
<https://www.visma.fi/inschool/wilma/>

Vuorinen, J. (2000). Koti ja koulu keskustelelee –jatkoa vanhalle vai jotain uutta. Teoksessa Ahlbom, A., & Vuorinen, J. (toim.), *Arviointi ja kehityskeskustelu: koko kuva oppijasta* (s. 10–29). PS-kustannus.

Weber, R. (1990). Basic Content Analysis. In *Basic Content Analysis*. SAGE Publications Inc.

Yk:n ihmisoikeuksien julistus (1948). 26.artikla. Luettu 23.2.2016.

http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/fin.pdf

Yle Uutiset (4.2.2015). *Sari Helin: Wilma pilaa kodin ja koulun loputkin välit.* Luettu 5.10.2020. http://yle.fi/uutiset/sari_helin_wilma_pilaa_kodin_ja_koulun_loputkin_valit/7780204

LIITE 1

	Taustakysymykset
1	Sukupuoli
2	Kuinka monta vuotta olet käyttänyt Wilmaa?
3	Kuinka monen lapsen asioita hoidat / olet hoitanut Wilman välityksellä?
4	Minkä ikäisten lasten asioita olet hoitanut Wilman välityksellä?
5	Millä teknisillä välineillä käytät Wilmaa?
	* Internet-selaimella
	* Puhelinsovelluksella
	* Tietokonesovelluksella
6	Kuinka usein keskimäärin käytät Wilmaa viikossa? Miksi?
	Avoimet kysymykset
7	Mainitse esimerkkejä, mitkä asiat ovat mielestäsi hankalia Wilman käytössä. Miksi? esim. kirjautuminen, viestit, poissaoloilmoitukset ym.
8	Missä määrin olet tai et ole tyytyväinen koulun ja opettajien tapaan käyttää Wilmaa? Miksi? esim. viestit, tiedotteet, tuntimerkinnot
9	Millä tavoin koet Wilman edistävän kodin ja koulun välistä yhteistyötä?
10	Millä tavoin koet Wilman hankaloittavan kodin ja koulun välistä yhteistyötä?
11	Millaiset Wilmaviestit ja -merkinnät ovat mielestäsi tärkeitä? Miksi?
12	Millaista tietoa haluaisit saada enemmän Wilman kautta Miksi?
13	Millaisia ajatuksia / tuntemuksia Wilma herättää perheessänne? esim. lasten kanssa keskusteltaessa
14	Millä tavoin ja millaista opastusta olet saanut Wilman käytössä?
15	Millä tavalla haluaisit tai olisit halunnut opastusta Wilman käytössä?
16	Millä tavoin Wilma mielestäsi edistää vanhempien keskinäistä yhteistyötä?
17	Kirjoita tähän vielä vapaata palautetta Wilmasta ja Wilman käytöstä sekä kehitysehdotuksia.